

Møte onsdag den 11. februar 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 45):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Sak nr. 1 [10:01:01]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:30]: Vi er i dag vitne til krig for åpen scene i Europa. Kampene i Øst-Ukraina pågår for fullt, med store sivile ødeleggelser, mennesker på flukt, materielle ødeleggelser, og det oppstår dype sår og motsetninger mellom folk som det vil ta generasjoner å lege. Frykten og usikkerheten sprer seg til nye land og områder.

Det påhviler Russland et tungt ansvar. Russland har annektert annet lands territorium og igjen forsøkt å endre landegrensene med militærmakt. Russland er påviselig til stede med sin militære kapasitet både direkte og indirekte i Øst-Ukraina.

Det er motsetninger mellom Ukraina og Russland, ulikt syn på retning for samarbeid, handel og samvirke i Europa, og ingen av partene er helt uten ansvar for disse motsetningene. Vi oppfatter at russiske ledere ser med misnøye på at landene rundt dem velger deltakelse i både EU og NATO. Vi ser hvordan Russland strever med å omstille og modernisere økonomi, politikk og samfunn etter tiår med autoritær kommandoøkonomi. Vi kan se tilbake og mene at vi kunne ha kommet lenger i å utvikle samarbeid og integrasjon i Europa med nettopp Russland.

Men ikke noe av dette kan legitimere åpen og fordekt bruk av militærmakt mot et naboland. Det var akkurat dette landene i Europa med økende rett trodde de kunne si tilhørte fortiden. Ikke noe kontinent, ingen gruppe av land har en så rik verktøykasse til å gjøre det alle sier de er enige om, nemlig å finne en politisk løsning fordi denne konflikten ikke har et militært svar. Det var riktig å reagere med mottiltak, det er viktig at det er bred samling bak denne reaksjonen, og det er viktig at Norge er med på å si tydelig ifra. Her står vi sammen i denne sal.

I dag er det varslet møte mellom lederne i Russland, Ukraina, Tyskland og Frankrike i Minsk. Hvordan vurderer statsministeren denne situasjonen, og hvilke initiativ kan

tas politisk for at denne konflikten skal finne en politisk løsning, og ikke en militær?

Statsminister Erna Solberg [10:03:42]: Jeg har lyst til å si at jeg er enig i alle de betraktningene som Jonas Gahr Støre nå fremførte knyttet til situasjonen. Jeg synes vi må understreke et grunnleggende faktum, og det er retten hvert enkelt lands innbyggere har til å velge utvikling for sitt eget land, den grunnleggende demokratiske retten innbyggerne i et land har til å bestemme hvor og hvem og på hvilken måte man vil samhandle økonomisk og på andre måter med andre land.

Innbyggerne i Ukraina har valgt å rette seg mot Europa, noe som åpenbart har vært et tilbakeslag for russisk utenrikspolitikk og for russiske interesser. Russland lever fortsatt med en doktrine knyttet til interessesfærer som vi hadde håpet at var ferdig, at det var slutt på, etter 1989, med murens fall og den utviklingen vi hadde, og at forståelsen at basisen for hvert enkelt lands valg, hvert enkelt lands demokratiske utvikling og retten til å velge selv, skulle stått sterkt for alle land.

Den politiske utviklingen i Russland har vært faretruende og vanskelig over lang tid. De har falt tilbake igjen til gammel nasjonalistisk retorikk med interessesfærer. Den store utfordringen for oss nå er samlet sett å sørge for at vi får en utvikling der Ukraina-situasjonen lar seg løse slik at det blir mulig for Ukrainas folk å få en økonomisk utvikling som gjør at de faktisk har håp fremover.

Det er ikke enkelttiltak Norge som nasjon kan gjøre. Jeg mener at noe av det viktigste vi gjør her, er å stå samlet, både med våre partnere i NATO og ikke minst med de venner vi har som har det samme syn på utviklingen, nemlig de fleste land som er medlem av EU, og stille opp i fellesskap rundt det presset som russerne nå skal oppleve for å akseptere Ukrainas folks eget valg.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:50]: Norge er Russlands nabo, og vi har levd i fred i tusen år. De siste årene har det vært en sterk utvikling i dette naboforholdet. Vi har gjennom tidligere tider – spente tider – greid å kombinere en fast og konsekvent NATO-solidaritet med en pragmatisk videreutvikling av naboforholdet. Denne tilnærmingen har høstet bred anerkjennelse i Europa.

Når det har blåst kalde vinder, politisk kalde vinder, i nord, har ikke disse vindene oppstått her. Den kalde krigen hadde sin geopolitiske spenning, i dag skyldes vanskeligere samarbeidsforhold konflikten i og om Ukraina. Men nå, som tidligere, bør Norge være aktiv, nytenkende og klar til å ta initiativ til å videreutvikle samarbeidet i nord. Norge har en egeninteresse av å føre en aktiv nordområdepolitikk, i nord og i Arktis, og det er også i Europas interesse.

Hvordan mener statsministeren Norge bør videreutvikle dette naboskapet nå, i tøffere internasjonale politiske tider?

Statsminister Erna Solberg [10:06:50]: En veldig viktig retningslinje for regjeringens arbeid har vært å understreke at dette ikke er en konflikt som skal bilateraliseres. Det er altså ikke en konflikt som skal være mellom

Norge og Russland, det er et spørsmål som først og fremst dreier seg om det totale verdenssamfunnets påvirkning på Russland for at de skal respektere internasjonal lov og rett. Derfor har vi vært opptatt av at de tiltakene vi har deltatt i, og de tiltakene vi har gjort på egen kjøp på noen områder, har vært målrettet, f.eks. det militære samarbeidet. På andre områder har vi vært opptatt av at vi fortsatt skal ha et godt samarbeid med Russland. Det har vi i dag-til-dag-samarbeidet i nord, og vi kommer til å fortsette å være opptatt av at det skal videreutvikles.

Det er en utfordring i noe av det som har vært grunnstammen, nemlig folk-til-folk-samarbeidet, at den politiske utviklingen i Russland gjør det vanskeligere, fordi frivillige organisasjoner som går inn i programmer som vi støtter, nødvendigvis også vil få problemer med de nye lovene. Vår strategi er likevel fortsatt at det ikke skal være en bilateralisering, men at vi skal ha et godt forhold og samarbeide på de områdene som er til gjensidig nytte i nord.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først fra Anniken Huitfeldt.

Anniken Huitfeldt (A) [10:08:08]: Jeg er enig med statsministeren i at denne konflikten ikke bør bilateraliseres, men som Gahr Støre var inne på, har altså Norge egeninteresse av mest mulig samarbeid og dialog.

Fra dialog til handling, sa statsministeren da hun presenterte regjeringas nordområdestrategi. Jeg håper hun med det mener at dialogen må fortsette, for vi har egeninteresse av mer dialog og mer handling, enten det gjelder det samarbeidet som er mellom lokalpolitikere, om miljø, folk-til-folk-samarbeid, eller om søk og redning, forskning osv.

Hva vil statsministeren gjøre for å styrke samarbeidet og dialogen i nord?

Statsminister Erna Solberg [10:08:55]: Vi jobber hele tiden på mange felt for å utvikle og styrke samarbeidet, men jeg har lyst til å påpeke at det er noen utfordringer med dagens situasjon. Det er noen utfordringer når rektor ved Norges arktiske universitet forteller meg at han under Arctic Frontiers-konferansen skal ha møte med sin motpart, men at det er litt vanskelig å møte en universitetsledelse som altså har sørget for at homofile ansatte blir sagt opp – at en norsk representant ikke skal kunne påpeke det, selv om det kan gjøre samarbeidet litt vanskeligere. Vi er nødt til å stå opp for disse menneskerettighetsspørsmålene hver gang vi møter Russland, og det skaper av og til noen utfordringer i dette samarbeidet.

Men vi er opptatt av å samarbeide om forskning. Vi er opptatt av samarbeid om de oppgavene vi skal håndheve i fellesskap i området i nord, f.eks. når det gjelder fiskeressurser. Vi er opptatt av å stimulere til mer samarbeid der det er naturlig, men vil aldri kompromisse på det faktum at vi tar opp menneskerettigheter – og vi tar opp situasjonen i Ukraina når det er behov for å gjøre det.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgings-spørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:10:15]: Eg er glad for det statsministeren seier. Me kan ikkje kompromisse på menneskerettar i vår dialog med Russland – eit Russland som i denne saka bryt folkeretten. Samtidig ser me at det ikkje er ei militær løysing på denne konflikten. Med eit Ukraina med støtte frå EU og USA og, på den andre sida, opprørarar med støtte frå Russland er det i realiteten inga militær løysing.

Angela Merkel, som no jobbar svært hektisk med ei diplomatisk løysing, har òg vore tydeleg på at det er viktig at vestlege land ikkje bidrar med våpen inn i konflikten. Mitt spørsmål er: Deler statsministeren Merkels vurdering?

Og så veit me allereie at Noreg og regjeringa har bidratt med humanitær bistand. Er det no slik at ein òg er villig til å auke den humanitære bistanden?

Statsminister Erna Solberg [10:11:20]: Da jeg var i Kiev i november, undertegnet vi en samarbeidsavtale med regjeringen. Den innebærer bistand til internt fordrevne personer, altså programmer for det. Den innebærer at vi har fått ansvaret for en av forsvarsreformfondene til NATO. Vi bidrar også med budsjettbistand for at Ukrainas regjering skal være i stand til å ta de reformene som kommer.

Vi har gjort dette med et veldig klart budskap om at det også er et behov for politisk reform i Ukraina – politisk reform i form av kamp mot den korrupsjonen vi har sett, og som var ødeleggende for resultatene av oransjerevolusjonen i 2004 og frem til i fjor.

Når det gjelder våpen, har Norge for det første veldig klare regler knyttet til våpen. Det er ikke aktuelt for oss å sende noe til et land som er i konflikt og krig. Vi er også opptatt av at det ikke er med våpen dette løses. Det må løses med politiske virkemidler, og det er det vi kommer til å legge vekt på i all vår utenrikspolitikk.

Presidenten: Liv Signe Navarsete – til oppfølgings-spørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:12:38]: Det er godt å høyre at statsministeren er tydeleg på at Noreg ikkje vil bidra med våpen inn i ein betent konflikt, der eit nært naboland er involvert, og der det har store konsekvensar for Noreg kva andre land legg opp til.

President Obama har i eit intervju i Washington Post signalisert at han vil vurdere alle moglegheiter, inkludert å sende defensive våpen, dersom fredssamtalane feilar. Som det vart sagt i førre spørsmål, har Angela Merkel ei anna haldning. Ho uttrykkjer skepsis til dette, men opnar for, saman med resten av EU, å innføre nye sanksjonar mot Russland.

Korleis vurderer statsministeren balansen mellom sanksjonar, dialog og andre verkemiddel i møte med krisa i Ukraina?

Statsminister Erna Solberg [10:13:32]: Alle rapporter vi har, tyder på at kombinasjonen av de sanksjonene

som eksisterer, og den lavere oljeprisen, har en betydelig effekt på Russlands økonomi. Hva som har en betydelig effekt på Russlands lederskap, er derimot et annet spørsmål. Det er et lederskap som for øyeblikket er betydelig nasjonalistisk i sin retorikk, også i forhold til landene rundt. Men håpet er jo at sanksjonene, med økonomisk press, vil bidra til at presset på lederskapet også gjør at man ønsker å finne andre løsninger. Det er diplomati, det er viljen til løsninger fra begge sider som kommer til å være avgjørende for om denne konflikten løses eller ikke. Samtidig skjønner jeg frustrasjonen hos dem som nå opplever at moderne russisk utstyr brukes til å bombe deres hjem og man ikke får hjelp til å slåss – det er en vanskelig situasjon. Men vi må holde fast på én ting, og det er at det er de diplomatiske løsningene som er veien å gå.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:14:49]: Jeg setter pris på statsministerens svar. Det er viktig å være kritisk til og kritisere Russland når de bryter menneskerettigheter hjemme. Det er viktig å holde sammen med våre allierte både i Europa og i NATO når det gjelder sanksjonene, og ikke la oss splitte i det synet, men samtidig opprettholde en dialog med Russland på det som ikke er rammet av sanksjonene.

Samtidig er kanskje det viktigste i hele konflikten å bygge opp under en sterk demokratiutvikling i Ukraina, men også å støtte opp under andre land i Russlands randsoner, som Georgia og Moldova, og også støtte opp under Latvia og land i Baltikum. Da er mitt spørsmål til statsministeren: Hvordan vil Norge opptre for å støtte opp under en demokratiutvikling, en stabilitet i Russlands randsoner, i Ukraina, men også i andre land som er berørt?

Statsminister Erna Solberg [10:15:52]: Nettopp det at vi gir budsjettstøtte, vi gir støtte til reform, støtte til sivilsamfunnet i flere av disse landene for å bidra til at det skal være uavhengighet og mulighet til å sette spørsmålstegn ved landets leder og disposisjoner, er viktig for å bygge et demokrati.

Når vi gir budsjettstøtte, gir vi det også med veldig tydelig beskjed om at de er nødt til å ta den politiske reformen som har manglet. Utfordringene med mangel på gjennomsiktighet i beslutningene i Ukraina har gjort at den folkelige legitimiteten til ulike politiske ledere har vært veldig liten. Det har gjort at nasjonens interesser ikke har vært satt i høysetet, men kanskje mer personlig vinning. Det er en utvikling som Ukraina er nødt til å slåss med og er nødt til å klare å gjennomføre selv. Og det vil alltid være en betingelse for oss når vi gir penger, at vi skal støtte opp om det. Men vår strategi er bl.a. sivilsamfunnsstøtte i disse landene, det er å støtte uavhengige observatører og sørge for at det blir offentlighet rundt det som er antidemokratiske måter å drive et land på.

Presidenten: Kirsti Bergstø – til oppfølgingsspørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [10:17:15]: Norge og Russland er ikke bare nabostater, men også nabofolk, og kontakten

over landegrensen folk imellom har vært viktig for å holde kanalene åpne, også når en krevende politisk situasjon har vært gjeldende.

Samarbeidet med Russland har gitt tydelige resultater. Vi har en felles ressursforvaltning i våre nærområder, og vi har hatt en lang prosess med delelinjeavtalen. Men selve pulsen i Barents-hjertet, det er folk-til-folk-samarbeidet. Da synes jeg det er leit å se at regjeringen har slått hånden av et vennlig russisk initiativ som gjelder å heve et flyvrak fra annen verdenskrig for å gi felles krigshelter en grav og et monument over 70-årsmarkeringen for vår frihet og våre frigjørere.

Jeg lurer på om det kan være aktuelt å ta et sivilt initiativ for å imøtekomme det russiske initiativet, og jeg lurer på hvordan regjeringen vil styrke folk-til-folk-samarbeidet i det kjølige klimaet vi ser.

Statsminister Erna Solberg [10:18:25]: Den største utfordringen mot folk-til-folk-samarbeidet er det jeg nevnte i et tidligere svar, utviklingen innen sivilsamfunnslovgivningen i Russland. Den gjør at det for en del organisasjoner er vanskeligere å ha samarbeidspartnere, og det er på grunn av de lovene Russland har vedtatt om at hvis man går inn i et samarbeid hvor det er penger utenlands fra, må man registrere seg som agenter for en fremmed stat. Det er noe de færreste vil ønske å gjøre. Det har vi sett med miljøorganisasjonene, og vi har sett det med mange andre organisasjoner.

Vi er villig til å gi mer penger til den typen samarbeid. Det er mye som er i vår egen interesse, f.eks. på miljøområdet. Det er mye som er viktig med hensyn til kultur og utveksling og annet, men vi er nødt til også å sette spørsmålstegn ved det.

Når det gjelder spørsmålet om å si nei til en militær heving og deltagelse langt oppe på norsk kyst, finnes det mange gode årsaker til at man ikke gjør det. Dem foretrekker jeg å gi svar om andre steder enn her.

Presidenten: Vi går da til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:19:37]: Eg trur statsministeren har forstått Kristeleg Folkepartis engasjement for dei sårbare barna.

Denne veka kom riksadvokatens rapport om politiets handtering av Monika-saka i Hordaland. Riksadvokatens gjennomgang avslører store manglar i Hordaland-politiets kompetanse og etterforskningsleiing. Politiets mangelfulle handtering har ført til svært alvorlege brot på barns rettssikkerheit.

I VG måndag uttalar forskar Ivar Fahsing at dette ikkje er unikt for politiet i Hordaland, men at dette er noko som kunne skjedd overalt. Det er svært alvorleg. Saka er dessverre ikkje eineståande. Me har dei siste åra sett fleire eksempel på saker om vald mot barn, der politiets manglande handtering har fått alvorlege konsekvensar. Christoffer-saka er eit anna skrekkeleg eksempel som me alle hugsar. Òg Barneombodet melder om bekymring for politiets evne til å handtere saker om vald og overgrep mot barn.

Kristeleg Folkeparti har tatt initiativ til at Stortinget

skal jobbe breitt og grundig med vald mot barn denne våren. Me meiner kampen krev ei heilskapleg satsing på permanente tiltak og tverrfagleg, tung innsats frå helse-, familie- og justissektoren. Me har derfor fremma eit forslag der me bl.a. ber regjeringa leggje fram ein forpliktande og heilskapleg opptrappingsplan etter modell av opptrappingsplan for psykisk helse – med langsiktig forplikting til auka organisering og øyremerkte midlar.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Vil ho ta eit leiaransvar nettopp i dette viktige arbeidet me gjer i kampen mot vald mot barn?

Statsminister Erna Solberg [10:21:40]: Jeg vil gjerne ta et lederansvar i arbeidet mot vold mot barn. Jeg mener at vi som regjering også tar dette ansvaret på alvor. De fire partiene som står bak dannelsen av denne regjeringen, markerte for nettopp et år siden at vold mot barn og kvinner, vold i nære relasjoner, var en vesentlig og viktig satsing for oss. Det har regjeringen også fulgt opp. Den 20. november fremmet vi en tiltaksplan med 43 tiltak for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom. Jeg mener det grunnleggende vi må bygge på, er at barn ikke skal utsettes for vold, at vold, overgrep og mishandling ikke skal bortforklares – det gjøres ofte. Vi må ta vold mot barn på større alvor i vårt samfunn, og alle har et ansvar for å melde fra om mistanke.

Jeg mener, selv om det kommer til å bli oppfattet som litt mistillit til familier, at utgangspunktet må være at de som arbeider med barn, må tro at det verste kan skje barn der de også skal være tryggest. Det er ofte vi ikke tror at det kan skje, og så overser man indikasjonene på at det faktisk skjer.

Derfor er det også sånn at vi har lagt opp til ganske mange tiltak. Man skal opprette en ekspertgruppe for å analysere hvor det offentlige svikter i de alvorligste sakene. Jeg tror Monika-saken kommer til å være en viktig del av det. Hva er det som gjør at man ikke følger opp? Vi har etablert en tilskuddsordning for tiltak for voldsutsatte barn gjennom frivillige organisasjoner. Vi jobber med kompetanseheving hos fylkesmennene. Vi jobber med styrking av familievernet, som i vårt forlik på Stortinget ble ytterligere styrket. Kapasiteten ved barnehusene skal styrkes i 2015. Listen med tiltak er ganske lang. Og vi er åpne for nye tiltak, for dette dreier seg om den grunnleggende kvaliteten på vårt samfunn – hvordan vi tar vare på dem som er svakest.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:23:59]: Eg takkar for svaret. Eg er glad for det arbeidet som regjeringa har sett i gang. Denne helga var det ein veldig sterk reportasje i Aftenposten som følgde tre rettsmedisinærar på jobb – tre rettsmedisinærar som alle jobba med og forska på barne dødsfall. Som Torleiv Rognum sa i den reportasjen:

«Hvert år dør gjennomsnittlig fem barn under fire år som følge av foreldrenes handlinger. Det er typisk sett to klare drap, en mishandlingssak og to som dør av omsorgssvikt.»

Det viser noko av alvoret når det gjeld å få til ei forandring og forbedring på dette området.

No veit me at regjeringa jobbar med ei politireform. Korleis vil regjeringa i samband med arbeidet med politireforma sikre at politiet faktisk er der folk er, for å sikre forebygging av vald mot barn, og kva vil statsministeren gjere for at rettssikkerheita for barn blir betre teken vare på enn det me ser i dag?

Statsminister Erna Solberg [10:25:11]: Jeg mener det er helt naturlig at vi med en politireform skal sørge for at vi får et bedre og sterkere nærpolti, som har tid og kapasitet til forebyggingsarbeid. Det betyr ikke nødvendigvis at man er til stede med kontorer alle steder, men at man er til stede alle steder med personer, med mennesker som følger opp det forebyggende arbeidet.

Det andre disse sakene viser, som jo er det absolutt viktigste, er at kompetansen må opp hos dem som etterforsker. Kompetansen og kunnskapen må opp, og det er et hovedformål med politireformen å få sterkere fagmiljøer, noe som gjør at man kan ha sterkere spesialisering innenfor etterforskningen, og som gjør at de miljøene som skal jobbe med barn og overgrepssaker, har mer kompetanse. Hvis man husker tilbake til i høst når det gjaldt mord – det er ikke noe annerledes på dette området. De erfarne politispecialistene sa at man må ha jobbet en del ganger med disse sakene for å se tegnene og tolke dem, og det må vi faktisk ha et politi som også kan ... (presidenten klubber).

Presidenten: Taletiden er ute. Olaug V. Bollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:26:34]: Å møte en unge som har blitt mishandlet, gir inntrykk som man aldri glemmer – av det å være liten og oppleve ting som folk ikke skulle gjort mot en, og rope om at noen bør se. Norske unger møter mange voksne gjennom livet. De møter voksne på helsestasjonen, i tannhelsetjenesten, i skolehelsetjenesten, i idrettslag og organisasjoner, en stor andel går i barnehage, og skole går alle i. Skal vi bekjempe vold mot barn, må kompetansen være der ute, sånn at de voksne som de møter, ser.

Hvilke tiltak mener statsministeren bør iverksettes, sånn at vi kan forebygge og se de ungene som har så mange møtepunkt, når vi som voksne allikevel ikke ser dem?

Statsminister Erna Solberg [10:27:35]: Jeg er helt enig i at det å møte barn som har vært utsatt for mishandling, er hjerteskjærende – det er vondt. Det vanskeligste i disse sakene er den kjærligheten og lojaliteten som disse barna føler for sine overgripere – hvis det er foreldre, nære søsken eller andre, kommer man i et utrolig vanskelig lojalitetsforhold som gjør at man ofte vil forsøke å skjule det. Det betyr at det å gjennomgå og ha kunnskap om signaler, hvilke symptomer man ser, er noe jeg mener alle lærere og andre bør ha med seg i det arbeidet de gjør. Men jeg tror det viktigste vi gjør, er det som bl.a. ligger i oppfølgingsarbeidet i denne handlingsplanen, at flere yrkesgrupper skal inn i skolen og bidra til et lag rundt lærerne som gjør at når man har mistanke, vil andre som har mer fordypning og mer kunnskap kunne følge opp saken. Derfor satser vi på

flere helsesøstre, vi satser på mer psykologhjelp ute i kommunene, og vi satser på det som skal gjøre at arbeidet for å hjelpe skal bli større. For en lærer som står med et barn han tror er utsatt for noe, vil alltid være redd hvis det ikke er et støtteapparat som kan hjelpe.

Presidenten: Lene Vågslid – til oppfølgingsspørsmål.

Lene Vågslid (A) [10:28:54]: Eg vil starte med å rose Kristeleg Folkeparti for å reise viktige problemstillinger og for dei initiativa som no ligg til behandling i justiskomiteen, og som Arbeidarpartiet er veldig positive til.

Eg vil fyrst slå fast at vald mot barn er eit alvorleg samfunnsproblem, men det er òg grov kriminalitet. I ljøs av det har NRK og Vårt Land dei siste dagane hatt nokre saker som har handla om oppdragarvald – bl.a. har det vore vist til eit nystarta trussamfunn som hadde oppfordra til tukt av barn i religionens namn, og i ei anna sak hadde paven sagt at det var noko vakkert med å høyre om ein far som har klaska barnet sitt. Om ein omtalar det som klask, tukt eller fik, er dette vald mot barn, og det er ulovleg i Noreg. Men kva kan me gjere med det når det faktisk skjer likevel?

Mitt spørsmål til statsministeren er: Kva vil statsministeren gjere for å bidra til å opne lukka miljø som forfektar eller legitimerer vald mot barn gjennom å hevde at det er ein del av deira kultur eller religion, og kva vil regjeringa gjere for å førebyggje og avdekkje dette?

Statsminister Erna Solberg [10:30:04]: Det finnes ingen religion eller kultur som overgår norske lover når det gjelder forbudet mot å slå barn. Det er enkelt og greit. Det må også formidles. Ingen grupper i Norge har lov til å slå sine barn eller slå andres barn uten at det kan straffeforfølges.

Så er det slik at når vi ser på statistikken vi har over dette, er det klart at det i minoritetsmiljøer er en annen oppdragelseskultur – man har kanskje ikke tatt inn over seg vår oppdragelseskultur. Det betyr at vi må være mye tydeligere i å formidle dette – og også farene ved det. Det å lære kutyper, lover og regler i Norge er noe av det det obligatoriske kurset i norsk og samfunnsfag for folk som kommer til Norge, skal gi. Jeg mener det er utrolig viktig at man tar med seg dette elementet, og at vi jobber med alle organisasjoner og med dem som jobber med familier innenfor minoritetsmiljøer, og gir tydelig beskjed om det, også når det gjelder dem som ønsker å begrunne det av religiøse årsaker.

Presidenten: Jenny Klinge – til oppfølgingsspørsmål.

Jenny Klinge (Sp) [10:31:23]: Terror kan gå føre seg på mange arenaer, og mange ungar opplever kvardagsterror heime eller hos kjensfolk. Vi politikarar har for så vidt makt, men kan kjenne oss makteslause når vi høyrer om vald og overgrep mot forsvarslause ungar.

Christoffer-saka for nokre år sidan og Monika-saka frå mediebildet no minner oss om kva som er noko av det viktigaste vi gjer som politikarar; det er å leggje til rette for at ulike aktørar førebyggjer vald mot ungar godt, og at vi

legg til rette for at politiet både oppdagar vald mot ungar og etterforskar det godt nok til at færre ungar blir plaga og fleire skuldige blir dømde.

Vi i Senterpartiet er opptekne av nærpolitiet og vil innlede politiet til det betre utan å gje slepp på styrkane ved nærpolitiet – men står fram som motstraums i ei tid då det meste handlar om at alt skal bli større. No ligg det an til ei storstilt sentralisering i politiet. Meiner statsministeren at det som har kome fram i Monika-saka, underbyggjer at det er ei slik sentralisering ein treng for å sikre eit betre politi og meir vellukka etterforskning i framtida?

Statsminister Erna Solberg [10:32:32]: Jeg mener at det som kommer frem i Monika-saken, viser at vi trenger større fagmiljøer, med større kunnskap og kompetanse – særlig i denne typen saker. Det dreier seg om at man har etterforskere som har jobbet mer med disse sakene og kjennetegnene, det dreier seg om kompetanse og kunnskap, men det dreier seg også om store og nok fagmiljøer. Grunnen til at vi skal ha en politireform, er å løfte fagkompetansen, særlig på etterforskning av de vanskelige sakene, og dette er vanskelige saker. Det er riktig at økonomisk kriminalitet og terror er vanskelige saker, men dette er vanskelige saker, for man skal ha god kompetanse og god kunnskap for å gå inn i det som utenfra ser ut til å være et velfungerende familiemiljø – som viser seg ikke å ha vært det. Da må man faktisk vite hvordan man håndterer det, og hvordan man etterforsker det på en god måte.

Jeg mener at det ikke er et skille mellom det å ha et tilstedeværende politi og det å skulle være god på forebygging. Derfor mener vi at vi skal fremme en nærpolitireform, men – med det – at man også har større politidistrikter, som har større faglig kompetanse, sånn at de faktisk får mer kvalitet i det etterforskningsarbeidet som gjøres – av hensyn til bl.a. (presidenten klubber) ...

Presidenten: Taletiden er ute.

Kirsti Bergstø – til oppfølgingsspørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [10:33:53]: Først vil jeg si at det er gledelig å høre at statsministeren vil styrke innsatsen inn mot kristne miljøer på Jæren og i norske menigheter for å sikre at alle inkluderes og har en forståelse av det norske lovverket, som skal beskytte barn.

Barn trenger trygge voksne, men også systemer som virker når omgivelsene svikter. Derfor er barnehusene helt sentrale og noe vi er stolte av å ha vært med på å bygge opp. Men vi hører også om en ventetid på opptil 200 dager på barnehusene i enkelte regioner. Det er lenge å vente – altfor lenge. Barn trenger ikke en regjering som bare lager planer, men en regjering som evner å handle etter barnas interesse. Jeg lurar på når statsministeren mener at barnas rett til dommeravhør innen 14 dager endelig kan innfris?

Statsminister Erna Solberg [10:34:54]: Det er to viktige ting med barnehusene. Det ene er å øke kapasiteten sånn at ventetiden går ned. Det har vi begynt med i budsjettet for 2015. Det andre er å gjennomføre det arbeidet som dreier seg om diskusjonen om obligatorisk bruk av

barnehus og hvem som skal ha ansvar for dommeravhørene. Dette vil det komme en lovproposisjon om i løpet av 2015. Det bidrar også til å få ned ventetiden – ved at man nå klargjør at kompetansen er god på barnehusene, og at man da får avgjort denne saken. Men det er riktig at vi må styrke barnehusene, og det har vi gjort i budsjettet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:35:48]: Noe av det fantastiske med Norge er at vi har bosetting, næringsaktivitet og yrende folkeliv fra Finnmark i nord til Agder i sør. Det er en suksesshistorie vi har fått til i landet vårt.

I går kom Rattsø-utvalgets rapport, og regjeringen fikk jo det de ønsket: en oppskrift på sentralisering. Akkurat som regjeringen selv har problematisert, er mange av våre lokalsykehus ikke produktive nok, ifølge Rattsø-utvalget. Dette er helt i samsvar med det Bent Høie har sagt, at opp mot halvparten av landets akuttberedskaper skal miste kirurgien. Politireformen har vi hørt om før, den blir problematisert. Høyskole- og universitetssektoren er ikke god nok, den må sentraliseres – kanskje opp mot en halvering av antall høyskoler. Og i kommunal sektor var det jo meget tydelig tale fra Jørn Rattsø i går, for skal man få til det man ønsker, sammenslåing av kommuner, må vi være villige til å bruke tvang. Skal man få byfylker, må man være villig til å vise politisk brutalitet.

Er statsminister Erna Solberg villig til å ta avstand fra at vi bør bruke politisk brutalitet for å få færre kommuner og flere byfylker i Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:37:10]: Jeg er en mild og saktmodig sjel, så jeg tenker at vi ikke bruker brutalitet, men vi kan bruke overbevisningens kraft. Det Produktivitetskommisjonen viser, er at på den veien vi nå går som samfunn, hvor vi ikke lenger kommer til å få vekstimpulsene våre så sterkt fra olje- og gassvirksomheten, men hvor vi skal ha et nytt og annet næringsliv, kan vi ikke være midt på treet på alle områder. Da er vi faktisk nødt til å være smartere på mange områder. Vi er nødt til å bygge et nytt næringsliv, og vi er nødt til å tenke mer kritisk igjennom hvordan vi bruker pengene våre.

Det viktigste med Produktivitetskommisjonen synes jeg er nettopp den analysen de har av hva som skal til for å få bedre produktivitet. Det er viktig at vi tenker igjennom måten vi gjennomfører samferdselsprosjektene våre på – det som bidrar til at de blir unødvendig dyre og tar for lang tid. Det har i og for seg noen av oss drevet valgkamp på at vi skulle gjøre noe med, at det ikke skal ta så lang tid, og at det ikke skal bli unødvendig dyrt på grunn av forsinkelser. Vi er godt i gang med å løfte gjennomføringen nettopp på dette området.

Det vi også ser, er at hvis vi skal skape et nytt næringsliv, må vi sørge for at innovasjonskraften i Norge blir større, og at sammenhengen mellom forskningssatsingen vår og næringsutviklingen blir bedre. Det er også noe denne regjeringen har satt i gang arbeidet med, når vi både har bidratt til å øke de midlene som går til næringsrettet forsk-

ning, og økt forskningen totalt sett fordi vi skal bygge et fremtidig næringsliv.

Det jeg håper vi ikke ender opp med, er at man skal lukke øynene for de utfordringene Norge står overfor. Det betyr at vi må tenke gjennom hvilken politikk vi har på ulike områder. Jeg mener at noen kostnader tar vi fordi det er viktig distriktpolitikk. Noe gjør vi fordi det er viktige verdier for vårt samfunn. Men vi må ikke lukke øynene for at noen av de valgene vi tar, har en kostnad. Det er viktig å huske at veksten i produktivitet står for 80 pst. av den verdiskapingsøkningen Norge har hatt siden 1980-tallet. Hvis vi sier at produktivitet ikke er viktig, er det faktisk det som er grunnlaget for å finansiere samfunnet vårt, vi sier nei til.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:39:22]: Jeg merker meg at statsministeren ikke har interesse av å gå inn på de konkrete forslagene i Rattsø-utvalgets rapport og liksom bruker de store ords retorikk.

Ingen er imot at vi skal ha et effektivt og godt samfunn, men noen av oss mener at vi skal ha økt produktivitet i hele landet, at vi skal bygge gode miljøer, ikke bare rundt Oslo, rundt Bergen og rundt Trondheim, men at det også er en stor fordel at man bygger videre i Finnmark, Nordland og Troms – rundt omkring i det mangfoldige landet vi faktisk har. Og skal vi bygge landet, må det ikke bare være høyskoler, det må ikke bare være sykehus, man må også kunne ha samferdselsutbygging der det ikke er mest produktivt i dag, men der vi ønsker å bygge videre.

Ser statsminister Erna Solberg at summen av forslag når det gjelder både samferdsel, høyskoler, sykehus, landbruk og fiskeri, vil være en massiv sentralisering, og er det en utvikling som Erna Solberg støtter?

Statsminister Erna Solberg [10:40:17]: Vi har bedt Produktivitetskommisjonen vise hva utfordringene for produktivitet utviklingen er fremover. De politiske valgene skal det selvfølgelig alltid være opp til oss å gjøre. Men vi må gjøre dem ut fra informasjon, vi må gjøre dem med åpne øyne. Vi må ikke bare gå tilbake igjen til retorikken og si at vi synes det er ubehagelig at noen stiller spørsmål ved om man i dag prioriterer mer velferd, mindre politiske konfliktsaker, men sørger for at barna våre får mindre velferd i fremtiden, at det blir færre muligheter til å opprettholde distriktpolitikk og annet i fremtiden, for det er de valgene vi står overfor. Så skal vi som politikere velge hvert område.

Jeg mener vi har massevis av gode verdiskapingsmiljøer i Distrikts-Norge. Noen av de mest verdiskapende miljøene vi har i Norge, ligger utenfor de store byene. Jeg leser ikke Produktivitetskommisjonens rapport som en ensidig sentralisering, men jeg leser den heller ikke som en oppskrift der vi skal følge hvert enkelt av resonnementene. Det vi må tenke mer på fremover, er faktisk at når vi bruker penger, må vi ikke bare tenke på å slippe ubehagelige politiske diskusjoner i dag, vi må også tenke på hvilket samfunn vi skaper for barna våre. Det er det vi setter på dagsordenen med dette.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Geir Pollestad.

Geir Pollestad (Sp) [10:41:33]: Flertallet på Stortinget har sagt at en vil ha økt norsk matproduksjon med grunnlag i norske ressurser. Rattsø-utvalget er ikke enig i en sånn vurdering og ser ikke verdien av norsk matproduksjon, men ser det som en kostnad for samfunnet som også medfører vesentlige kostnader på andre politikkområder. Et eksempel er jordvern, som blir beskrevet som at det påfører et effektivitetstap for arealdisponeringen i byområder.

Ifølge rapporten gir det å produsere ren, trygg, kortreist mat i Norge oss som samfunn et velferdstap. Da er mitt spørsmål om statsministeren tar avstand fra en beskrivelse om at norsk matproduksjon og norsk næringsmiddelindustri påfører oss som samfunn et velferdstap, eller er hun enig med Rattsø i dette?

Statsminister Erna Solberg [10:42:29]: Jeg kommer ikke til å si ja eller nei til hvert enkelt forslag som er kommet fra et offentlig utvalg. De har laget en analyse, de har løftet frem en diskusjon. Denne regjeringens utgangspunkt er at vi skal øke matproduksjonen i Norge, men vi skal også gjøre det gjennom å ha et mer effektivt landbruk enn det vi har i dag. Det vil bidra til at man går over til å ha et mindre velferdsmessig tap av den landbruksproduksjonen vi har i Norge.

Men det er f.eks. en utfordring hvis miljømålene og klimamålene våre – f.eks. det å bygge tettere, den grønne omstillingen – skal stoppes av jordvern rundt de største byene. Det er en utfordring, for vi skal bygge kollektivtransport, vi skal sørge for å bygge tettere. Da må vi også ha med det i den planleggingen vi har fremover, både av miljømessige grunner og av den grunn at vi må velge hvor vi bruker penger, slik at det ikke bidrar til mindre effektivitet i årene fremover.

Det er noen dilemmaer hvor vi godt kan si at vi ikke er enige. Men vi må også tore å si at det er et dilemma når man f.eks. skal ha fortetting og nå klimamålene, og hvis historien om Barcelona og amerikanske byer skal være en virkelighet i Norge også, da er jordvern en av utfordringene.

Presidenten: Dag Terje Andersen – til oppfølgings-spørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [10:43:46]: Et annet av de temaene Produktivitetskommisjonen tar opp, er kraftverkssektoren i Norge. Her har vi lange tradisjoner i Norge, mye takket være at Venstre var et parti på venstresiden i Norge og sørget for god konsesjonslovgivning, hjemfallsrett og stor andel statlig og annet offentlig eierskap i kraftverkssektoren i Norge. Det stiller Produktivitetskommisjonen på side 37 i sin rapport spørsmål ved, og hevder at alt kan løses ved skattlegging. Kan statsministeren love Stortinget at hun ikke ønsker å privatisere den offentlig eide kraftproduksjonen i Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:44:27]: Ja, det kan jeg love og si. Det står i grunnlaget for Sundvolden-platt-

formen at vi skal styre på bakgrunn av konsolideringsmodellen. Det betyr at det offentlige eierskapet fortsatt skal være hovedregelen og ikke endres på i vår politikk. Men det betyr ikke at ikke kraftsektoren kan bli mer effektiv. Vi har en rekke nettselskaper som er små, som driver mindre effektivt, og veldig mange vet at vi kunne fått mer og bedre soliditet i vårt nett hvis vi hadde hatt noe færre nettselskaper. Det er deler av kraftsektoren i Norge som ville kunne blitt bedre og mer solid og også gitt oss bedre trygghet, f.eks. når stormene går, hvis vi hadde løftet det opp til litt større selskaper. Heldigvis er det mange av de lokale, offentlige eierne som har sett dette, og som derfor over år har bidratt til å fusjonere mindre selskaper slik at de har blitt større.

Presidenten: Geir S. Toskedal – til oppfølgingsspørsmål.

Geir S. Toskedal (KrF) [10:45:36]: Velferdsordningene i Norge er avhengig av høy sysselsetting og produktivitet i møte med aldring av befolkningen og utflating av oljeinntekter. Vi snakker altså om omstilling. Som Karmøy-mann er det en gledens dag i dag, for etter ESAs godkjenning investerer Hydro flere milliarder – den største landbaserte investeringen i Norge på kanskje ti år. Det er et eksempel på omstilling og videreføring, og jeg er stolt over Kristelig Folkepartis innsats i den saken.

Vi mener videre – for å komme tilbake til Rattsø-utvalget – at det er viktig med satsing på skole og kunnskap, og at det er viktig med planlegging og god samferdsel, men vi mener også at byregionene kan bli mer effektive. Samtidig vil vi ha levende distrikter og et aktivt landbruk. Men vi vil advare mot at dette blir en sentraliseringsdebatt, det er en verdidebatt. Siv Jensen sa i går at også andre hensyn enn de samfunnsøkonomiske må telle i et langstrakt land. Hvilke andre verdier kan statsministeren tenke seg er viktige å ta med?

Statsminister Erna Solberg [10:46:46]: Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti har en innstilling til dette om at det faktisk er et problem, og ikke gjør som de tidligere talerne ser ut til å ha bestemt seg for, ikke å adressere hovedutfordringen – nemlig den utfordringen Produktivitetskommisjonen gir oss, at i en verden som omstiller seg, er vi faktisk nødt til å tenke mer på hvordan vi bruker ressursene her hjemme – som vil være ikke å ta vare på samfunnet vårt for framtidige generasjoner. Jeg mener det er en grunnleggende verdi. Forvalteransvaret er noe jeg mener Høyre og Kristelig Folkeparti har i fellesskap, i vår bakgrunn, både når det gjelder miljø, og når det gjelder hva våre barn skal arve av muligheter for sitt samfunn.

Jeg mener at vi skal ta hensyn til distriktspolitikk, at folk skal kunne velge å bo ulike steder. Jeg mener at vi skal ta hensyn til at vi ikke bare kan se på effektivitetsparametre når familier gjør sine egne valg. Det er også et slikt spørsmål. Men jeg mener at vi med åpne øyne må se at der hvor vi gjør valg, hvor vi får mindre effektiv bruk, må vi også være ærlige på at det kanskje har en kostnad, og det er grenser for hvor mange slike valg et land kan gjøre.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:48:06]: Vi er inne i en prosess hvor vi skal melde inn våre klimamålsettinger fram mot 2030 til FN. I forrige uke ble Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringen enige om at vi skal slutte oss til EUs klimarammeverk, med et samlet kutt i EU på 40 pst., som vil inkludere Norges utslipp ut fra et 1990-nivå. Vi er allerede en del av kvotepliktig sektor, men i ikke-kvotepliktig sektor vil EU gjøre sin fordeling mellom landene, og landenes forpliktelser, i løpet av 2016. Det er forventet, ut fra den rikdommen og det BNP Norge har, at vi vil få en forpliktelse, et krav, på i hvert fall 40 pst.

Siden enigheten ble lagt fram, har det stort sett vært en diskusjon, og det gjelder også i Venstre, om hvilke fleksible mekanismer Norge vil ta i bruk, og i hvor stor grad vi skal ha kutt innenlands, dette til tross for at man innenfor EU er i en situasjon hvor land som både Danmark, Storbritannia og Tyskland har egne klimamålsettinger – også innenfor EUs rammeverk – fram mot 2030.

Da blir mitt spørsmål til statsministeren: Når enigheten med EU er på plass, er da statsministeren enig med Venstre i at vi må sette oss egne ambisiøse mål for innenlands klimakutt i ulike sektorer, for å bidra inn mot det felles EU-kuttet på 40 pst. fram mot 2030?

Statsminister Erna Solberg [10:49:58]: Jeg har lyst til å understreke at det er helt klart at det regjeringen i samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre har lagt frem, er både en ambisiøs klimapolitikk og en ganske krevende klimapolitikk for Norge som nasjon. For det er ikke sånn at vi kommer til å komme lett unna disse kravene, ved kutt andre steder. Det kommer til å bli betydelige kutt, ikke minst i ikke-kvotepliktig sektor, hvor kuttene kommer til å være store, og hvor vi også i 2016 skal forhandle frem en avtale om hvor stor del av det totale kuttet EU skal ta, som Norge må ta på sin kappe.

Det er to viktige ting jeg vil understreke. Det ene er at i 2015 skal man forhandle om det nye regelverket knyttet til ETS, altså til kvotesystemet. Det at vi er innenfor dette, tror jeg gir oss en sterkere stemme, at vi kan gjøre det som har vært norsk politikk lenge, nemlig at dette kvotesystemet må strammes enda mer til fremover. Men det er noen veivalg man skal gjøre, og det vil bety at man får mindre utslipp ved et strammere kvotesystem.

Det andre er 2016 og de forhandlingene vi skal ha. Når vi har et forhandlingsresultat, må vi i Norge lage en strategi for å følge opp det forhandlingsresultatet, altså hvordan vi skal gjøre det, og da er det helt naturlig at vi finner frem til hvordan målsettingene skal nås for de ulike sektorene. Og det er ingen tvil om at dette f.eks. vil måtte bety en ganske stor samferdselsrevolusjon, for i ikke-kvotepliktig sektor i Norge er det samferdsel og landbruk som er de to største utslippskildene.

Ola Elvestuen (V) [10:51:33]: Jeg er glad for svaret og er enig i at vi må ha ambisiøse mål. Her er det mye politikk som må utvikles i årene framover, og det må være stor vilje over mange år.

Samtidig: Det vi nå er inne i, er en innmelding til FN i forkant av forhandlingene som skal være i Paris i november. Ved å slutte oss til EUs klimarammeverk sikrer vi at den målsettingen vi nå melder inn, også vil bli gjennomført. Det kan resten av verden være trygg på. Samtidig må vi forvente at det blir krevende forhandlinger, og i tillegg til egne kutt har Norge et sterkt engasjement internasjonalt for å redusere utslipp, enten det gjelder skogsatsing, satsing på fornybar energi eller kjøp av klimakvoter internasjonalt, såkalte CDM-er.

Når vi nå skal forhandle, vil våre ytterligere forpliktelser komme i tillegg til de 40 pst. som vi er enige med EU om å kutte. Da blir spørsmålet: Er statsministeren, som Venstre, villig til å forplikte Norge til klimamål utover de 40 pst. vi nå melder inn, selv om disse ikke kan motregnes mot norske kutt?

Statsminister Erna Solberg [10:52:48]: La meg understreke at når vi slutter oss til EU-boblen, som vi kaller det, betyr det at en ikke kan bruke kvoter utenfra for de 40 pst.-kuttene som skal skje innenfor EU-systemet. Det betyr at de kuttene må tas innenfor en EU-kontekst, innenfor en nasjonal kontekst, med de forpliktelsene man har.

Men så er det slik at Norge mener at vi skal ha fleksible mekanismer i tillegg til de 40 pst. Det betyr at vi ønsker å gå til Paris-møtet og si at vi skal bidra til å sørge for at andre land, som er utviklingsland, kan nå sine målsettinger. Om det blir CDM-er eller andre mekanismer, tror jeg man må se på fremover, både til Paris-møtet og etter Paris-møtet, men det kan ikke komme inn istedenfor norske kutt – det vil være i tillegg. Det mener jeg er en moralsk forpliktelse, ikke bare med hensyn til spørsmålet om å bekjempe klimagassutslippene, men i denne sammenheng er det også viktig å ta med seg fattigdomsbekjempelsen og tusenårsårmålene. Vi skal løfte mange milliarder mennesker til en bedre fremtid. Da må vi også ta utviklingsstrategiene med i denne sammenheng.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ise-lin Nybø.

Iselin Nybø (V) [10:54:11]: Som stortingsrepresentant fra Rogaland må jeg si at det var kjekt å våkne opp til at Hydro skal investere nesten 4 mrd. kr på Karmøy, og at de skal investere i miljøvennlig teknologi som vil bidra til å redusere utslippene fra aluminiumsproduksjon i Norge og internasjonalt. Dette er et godt resultat av de vedtakene vi på borgerlig side har fått på plass, om styrking av bl.a. Enova. Samtidig viser det også nødvendigheten av å ha virkemidler utover kvoteprisen for å utløse helt nødvendig omstilling også i kvotepliktig sektor.

Er statsministeren enig med Venstre i at det er et stort behov for tiltak også i kvotepliktig sektor i årene framover, for å sørge for at det grønne skiftet også blir en realitet i industrien?

Statsminister Erna Solberg [10:55:02]: Store deler av kvotepliktig sektor dreier seg om det som er fremtidsnæ-

ringene til Norge. Vi mener vi skal ha en grønn omstilling i fremtidsnæringene. Vi mener at når vi skal bygge en mer differensiert norsk økonomi, må vi sørge for at mye av det kommer innen grønt næringsliv. Det betyr at vi er nødt til å stimulere mer. Derfor er det å bidra med mer penger til klimateknologiordningen, mer til miljøteknologiordningen, mer penger til forskning og utvikling generelt, større og bedre klima for investeringer for fremtiden, også i nye arbeidsplasser – alt dette – del i det å få til grønne omstillinger. Vi mener at Norge skal ha en mer miljøbærekraftig industri i fremtiden, og det betyr mange tiltak. Jeg vil selvfølgelig si at mange av de positive tiltakene vi gjør, både innenfor og utenfor det som oppfattes som miljø- og klimaspørsmål, er riktig og viktig for å få dette til. Det skal vi også gjøre.

Så har jeg bare lyst til å si én ting: Jeg hører at mange Rogaland-representanter er veldig fornøyde i dag. Jeg synes de skal dele æren litt med Sogn og Fjordane. Teknologien er tross alt utviklet i Årdal av et fantastisk flott forskningsmiljø.

Presidenten: Presidenten er enig i det og gir tid til det, selv om vi har et trangt tidsskjema.

Terje Aasland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Aasland (A) [10:56:28]: Det å bli enige om mål innenfor klima er kanskje ikke den mest krevende politiske øvelsen. Arbeidet begynner jo når en skal begynne å snakke om tiltak og hvordan tiltakene også skal virke inn mot det allerede eksisterende klimaforliket. Men det kan se ut som om det etter at enigheten ble presentert på onsdag, er noe uenighet igjen allikevel, ikke bare mellom regjeringen og Venstre, som vi hører det er usikkerheter knyttet til, men også internt i Høyre. Dagen etter at enigheten ble presentert, kunne vi lese om statsråd Helgesen, som sa at vi tar våre klimakutt i Polen. Dagen etter leste vi at Nikolai Astrup sa at vi skal være ambisiøse i Norge. Hvordan vil statsministeren forankre tiltakene i Stortinget når tiltakene skal realiseres, og hvordan vurderer hun klimaforliket, hvor vi sa at vi skulle være karbonnøytrale i 2050 og forutsatte en internasjonal avtale allerede i 2030?

Statsminister Erna Solberg [10:57:36]: For det første har jeg lyst til å si at den politiker som ikke har opplevd at en overskrift på førstesiden av en avis ikke stemmer med det man har sagt, har ikke vært politiker lenge. Derfor er det også viktig å legge til grunn det som står av uttalelser fra Vidar Helgesen i avisen, som altså ikke sier at vi skal ta alt med kvotekutt i Polen. Å lage politikk på bakgrunn av overskrifter som allerede er tilbakevist, synes jeg ikke er nødvendig. Det er mer enn nok viktige saker å ta tak i.

Ja, det er sånn at vi er enige om målene. Vi er ikke nødvendigvis i havn med alle tiltakene. Jeg tror ikke noe parti i denne sal har oversikten over alle tiltakene vi skal gjøre fremover. En av de viktige tingene er jo det å sørge for at vi løfter teknologiutviklingen både i Norge og i andre land, sånn at vi får mindre utslipp av de teknologiene vi bruker, om det er til transport, eller om det er til produksjon,

i årene fremover. Vi har forsterket klimaforliket i løpet av den perioden vi har sittet i regjering.

Presidenten: Rigmor Andersen Eide – til oppfølgingsspørsmål.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:58:52]: Norge har tradisjonelt hatt en lederrolle i de klimaforhandlingene som har vært. Det så vi sist under forhandlingene i Lima, hvor klimaministeren spilte en avgjørende lederrolle.

Grunnen til vår unike posisjon har vært vår nøytralitet, spesielt fordi vi har stått utenfor EU. Spørsmålet mitt til statsministeren blir da: Er statsministeren bekymret for at denne viktige rollen vil forsvinne når vi går inn i et samarbeid med EU?

Statsminister Erna Solberg [10:59:24]: Nei, det er jeg ikke. Jeg mener at vi har bygd den opp bl.a. fordi vi har et engasjement som går langt utover det som er det vi samarbeider med EU om. Vi har den fordi vi har en skogsatsing, som andre land ser med beundring på. Det er ikke få ganger jeg opplever at den nettopp fremheves som en av grunnene til at Norge fremstår som så offensive klimamessig.

Vi kommer fortsatt til å ha en lederrolle, tror jeg, ikke minst i hvordan vi sørger for at utviklingsland, nye økonomier – når de skal melde inn målsettinger – skal være ambisiøse nok, men også være sikker på at det ikke går på bekostning av deres evne og mulighet til å bekjempe fattigdomsproblemene i eget land. Det er en utfordring som ofte bremser disse innmeldingene – frykten for at det skal bety at man ikke får til jobbskaping. Derfor er bl.a. et av de viktige områdene å diskutere inn mot Paris-møtet, i tillegg til de nasjonale målsettingene, hvordan vi samhandler, og også hvilke internasjonale mekanismer som skal sørge for at flere land klarer å investere i ny teknologi og bli mindre utslippsavhengig.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:00:42]: Det er litt vanskelig å bli klok på – etter klimaforliket – hvor stor andel av utslippsreduksjonen som skal gjøres nasjonalt. Jeg vet heller ikke om vi har blitt så mye klokere her i dag når det gjelder det, men det er et faktum at det er stor avstand mellom det miljøvernministeren sa, og det Venstres leder har sagt i den sammenheng. I et tidligere svar ga statsministeren inntrykk av at vi andre ikke så helheten i Rattsø-kommisjonens rapport, men det gjorde statsministeren. Rattsø-kommisjonen har også tatt for seg klima. På side 318 står det:

«Mål om innenlandske utslippsreduksjoner og sektormål bør unngås.»

På den andre siden har Venstres leder sagt at vi må starte med å redusere utslippene på hjemmebane før vi kan kjøpe oss fri internasjonalt. Hvem er statsministeren mest enig med i dette spørsmålet – Rattsø i Rattsø-kommisjonen eller Venstres leder?

Statsminister Erna Solberg [11:01:40]: Jeg mener vi må ha utslippsvurderinger også i Norge – på vårt eget område, i de ulike sektorene. Vi må over tid sørge for at vi tar vår del av disse forpliktelsene.

Vi vet alle at det viktigste som kunne skjedd for klimaet, var at vi hadde fått en internasjonal pris på karbon. En slik pris hadde medført at vi hadde fått til de mest effektive utslippstiltakene – den hadde vært styrende for dette. Det får vi ikke til.

Da er vi i ikke-optimale situasjoner for hva som ville vært riktig økonomisk. Men det moralske ansvaret er at vi også skal ta kuttene her hjemme, og det ligger i den avtalen vi inngår. Vi skal forhandle om prosenttallene for ikke-kvotepliktig sektor i Norge i 2016, hvis vi får en avtale med EU. Det vil bety at vi etter det må ha klare planer og tiltak for hvordan vi gjennomfører kuttene på nasjonalt nivå.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:02:55]: Replikkvekslingen mellom representanten Elvestuen og statsministeren viste svakheten ved den avtalen som er inngått. Denne våren burde vi hatt en diskusjon i Stortinget om hva våre nasjonale mål for innenlandske kutt skulle vært i 2030, men jeg opplever statsministerens svar som egentlig en veldig tydelig avklaring av at det får vi ikke. Det er målet på EU-nivå, inkludert fleksible mekanismer, som skal telle.

På Venstres hjemmeside etter klimaavtalen kunne vi lese:

«Vi er enige om at Norge skal kutte klimagassutslipp med minst 40 % i 2030.»

Men i klimameldingen står det veldig tydelig at disse utslippsmålene er avhengige av at Norge får tilgang til kvotehandel, «på lik linje med EU-landene».

Derfor vil jeg gjerne, for bare å få det avklart, stille et enkelt ja/nei-spørsmål. Er det slik at de nasjonale målene som settes for Norge i 2030, også skal kunne oppfylles gjennom tiltak i Polen – ja eller nei?

Statsminister Erna Solberg [11:04:08]: De nasjonale målsettingene for ikke-kvotepliktig sektor vil bli satt i 2016, som en del av avtalen mellom EU og Norge. Da vil vi måtte ta vår del av den store EU-boblen for 2016. Det vil være en mulighet for å bruke mekanismer, men også EU har sagt at det vil være en ganske begrenset ordning.

La meg ta et moteksempel: Norge har veldig få punktutslipp som CCS er aktuell for, med unntak av Mongstad, som den forrige regjeringen stoppet. Vi har noen, men de virkelig store er andre steder. Vi i Norge mener fortsatt at vi skal ha en lederrolle innen CCS. Ville det være unaturlig, hvis vi investerte mye penger i å finne gode CCS-løsninger og prøvde dem ut også i andre land, at de pengene ikke skulle brukes på det som faktisk er teknologiløft for alle andre, og avregnes mot noen av de satsingene som vi skal gjøre her hjemme? Jeg mener at det er klokt også å se på den typen løsninger, men dette kommer til å være meget begrenset, og det meste kommer til å skje her.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:05:17]: Det siste svaret var avklarende for 2030 – Norge får med denne avtalen ikke et mål som er eksplisitt for innenlandske kutt i 2030. Men det har vi jo for 2020, og mitt spørsmål handler om det. Gang på gang har statsministeren kommet til Stortinget og sagt at hun vil forsterke klimaforliket. Vi har for 2020 klare mål – vi har klare mål for hva som skal kuttes innenlands, og vi er enige om at utslippene i 2020 ikke skal være høyere enn 47 mill. tonn CO₂.

Det er viktig med nasjonale mål fordi det vil hjelpe oss med å komme i gang med den klimaomstillingen som er nødvendig for å utvikle ny industri og nye arbeidsplasser i framtiden, før andre gjør det. Miljødirektoratet har lagt fram en rekke svært konkrete forslag som viser oss hvordan vi i de årene som gjenstår til 2020, kan redusere våre utslipp med en betydelig del av det som trengs for å nå målet.

Derfor ble mange av oss overrasket da vi leste Dagens Næringsliv 6. februar, for der er det et intervju med Høyres miljøpolitiske talsmann, Nikolai Astrup, der han i forbindelse med at han driver brannsløkking rundt 2030-målene, i en bisetning avlyser 2020-målene for innenlandske kutt på en svært oppsiktsvekkende måte. Om klimaforlikets mål om innenlandske kutt sier Nikolai Astrup: «Det vil ikke skje.» Istedenfor skal målet nå nås ved hjelp av u-landskvoter, det som Venstres leder har kalt fiksfakseri, og som statsministeren selv slaktet på en veldig tydelig måte i sin landsmøtetale i fjor.

Er statsministeren enig med Nikolai Astrup – er de innenlandske målene nå avlyst? Hvorfor er i så fall ikke Stortinget informert om det på en annen måte enn gjennom Dagens Næringsliv?

Statsminister Erna Solberg [11:07:16]: De innenlandske målene er ikke avlyst, men vi hadde jo litt oppoverbakke da vi overtok etter Audun Lysbakkens deltakelse i regjering, ved at tiltakene som den forrige regjeringen iverksatte, ikke på langt nær var i nærheten av at vi kunne nå de målene som vi hadde satt oss for 2020. I tillegg ble det største enkelttiltaket, Mongstad, skrinlagt like etter at Audun Lysbakken med et nødsrik hadde klart å berge sitt mandat i sitt eget hjemfylke. Det var ikke en god start på dette, men vi har forsterket tiltakene for å nå de målene. Vi har økt kapitalen i Klimateknologifondet, slik at vi kan få flere prosjekter som det på Karmøy, og slik at flere bedrifter kan få støtte til den omstillingen som skal til for en grønn næring. Dette var et krav som de fire partiene som nå står bak regjeringen, stilte i forhandlinger med den rød-grønne regjeringen, nemlig om større avkastning, mer penger. Det sa de nei til. Vi har gjort det, og det betyr at det er større rom for å få dette til.

Vi ligger langt foran når det gjelder jernbaneinvesteringer og jernbanevedlikehold, i forhold til Nasjonal transportplan, så vi er godt i gang også på infrastrukturen. Vi bidrar med mer penger enn i planene som lå igjen etter den rød-grønne regjeringen når det gjelder bymiljøavtaler, ved at vi har gitt ekstra penger til å forsere planleggingen på

Fornebubanen, slik at vi kan komme raskere i gang og viktige kollektivprosjekter kan iverksettes. Vi har startet raske utfasing av oljefyr i offentlig sektor. Vi har sørget for en nyrealisering knyttet til CCS – vi er invitert av EU til å gå inn i et CCS-prosjekt for å bidra til at vi holder liv i den utviklingen gjennom en tid etter at man stoppet det forrige. Vi har lagt inn penger til biogass-strategi.

Jeg kunne ha listet opp ganske mange flere tiltak, ikke minst når det gjelder de endringene som er gjort i Stortinget i høst mellom de fire partiene, for å stimulere til mindre utslipp fra bilparken. Det gjøres altså mye, men det er vanskelig å nå målene.

Audun Lysbakken (SV) [11:09:31]: Statsministeren er flink til å skylde på andre, og det ser vi systematisk både i denne saken og i andre. Jeg ville anbefalt en litt mer ydmyk holdning når man faktisk har makt, og har hatt den en god stund. Det er ikke sånn at det ikke finnes nok forslag til tiltak til at klimamålene kan nås i 2020. Som statsministeren utmerket godt vet, handler det ikke først og fremst om f.eks. jernbanepolitikk, der for øvrig vektningen nå går mer i retning vei og mindre i retning jernbane enn det gjorde under oss. Det handler om de helt konkrete kuttforslagene.

Statsministeren gjentar og gjentar at hun ikke akkurat kom til dekket bord. Vel, SV inviterte til gjestebud i Stortinget nylig, ikke på bakgrunn av forslag vi hadde funnet på, men på bakgrunn av det Miljødirektoratet har lagt fram – 29 helt konkrete forslag til utslippskutt med effekt før 2020. Høyre og Fremskrittspartiet, regjeringspartiene, stemte imot 26 av de 29 forslagene. Når skal vi få forslag fra regjeringen som monner, og hvorfor går regjeringen imot nesten samtlige av Miljødirektoratets forslag?

Statsminister Erna Solberg [11:10:40]: Vi har i hvert budsjettforslag foreslått forsterkninger knyttet til det den rød-grønne regjeringen sa ja til. Jeg skjønner at representanten Lysbakken synes at det er vondt å høre hvor lite ambisiøse de var, og at vi nå gjennomfører mange av de forslagene som de sa nei til i forhandlingene. Jeg skjønner at frihetsfølelsen ved ikke å samarbeide med de andre partiene er blitt større. Men det er viktig å si: Vi jobber altså på hvert enkelt område, men vi jobber med en litt annen strategi enn forbud og nedlegging av norske arbeidsplasser. Vi jobber med å stimulere de nye arbeidsplassene, vi jobber med å sørge for at den nye teknologien kommer på plass, og vi sørger for at vi klarer den vridningen til en grønn omstilling, fremfor en politikk for å nedlegge og få større arbeidsledighet i Norge.

Presidenten: Det åpnes for to oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [11:11:42]: Det er veldig tydelig at statsministeren synes det er ubehagelig å bli avkrevd et svar på om vi faktisk skal gjøre klimakutt i Norge som tilsvarende minst vår andel. Det er litt rart å høre på at Miljødirektoratets rapport og tiltakene der skal være et angrep på norske arbeidsplasser. Tvert imot er det mest framtids-

rettede vi kan gjøre, og også det mest produktive vi kan gjøre, å sikre krav i Norge som gjør at Norge ikke blir akterutseilt også på teknologi og på utvikling av arbeidsplasser som er klimavennlige. Det er riktig at det er en utfordring framover. Vi skal berge klimaet, og folk skal ha en jobb å leve av.

Derfor spør jeg igjen: Mener statsministeren at det er et nasjonalt klimatiltak å isolere hus i Polen?

Statsminister Erna Solberg [11:12:48]: Nei, jeg mener ikke at det er et nasjonalt klimatiltak å isolere hus i Polen. Å isolere hus i Polen kan selvfølgelig bety at det blir varmere for polakker å bo der, og det må være fint, men det er ikke det som er målsettingen med vår klimapolitikk. Målsettingen er å få ned klimagassutslippene. Målsettingen er å ha en effektiv politikk som bidrar til at vi når 2-gradersmålet, ikke at vi pisker oss selv mest mulig, ikke at vi nedlegger norske arbeidsplasser, men at vi på verdensbasis når 2-gradersmålet. Jeg tror ikke at formålet er å investere andre steder. Jeg mener at det er viktig at vi i sammenheng i politikken løfter alle de virkemidlene som skal til, at omstillingen til mindre utslipp faktisk blir en grønn omstilling for Norge, og ikke blir en nedleggingsperiode for Norge som nasjon. Da er det interessant å se summen av svarene fra Produktivitetskommisjonen, fra opposisjonen her og det man nå sier. Det henger ikke sammen. Omstilling framover må bety at vi faktisk satser på de områdene hvor vi teknologisk kan løfte oss med nye arbeidsplasser, ikke at vi mest mulig legger ned de arbeidsplassene som eksisterer i dag.

Presidenten: Terje Aasland – til oppfølgingsspørsmål.

Terje Aasland (A) [11:14:09]: Vi hører til det kjedsommelige at regjeringen har forsterket klimaforliket. Det hjelper lite å uttale at man har forsterket klimaforliket – i hvert fall i forhold til 2020-målene som er satt, og som jeg forstår fremdeles blir opprettholdt og ikke avlyst med den klimamålmeldingen som ble presentert fredag. Derfor er det interessant for Stortinget å få rede på hvordan statsministeren ser på både 2020-arbeidet og målene og tiltakene som må forsterkes fram til da, og likeledes det som blir den store diskusjonen i innværende år, som er klimamålene for 2030. Hvordan vil statsministeren sørge for at hun involverer Stortinget og klarer å lage en bred allianse i Stortinget? Langsiktighet og forutsigbarhet er kanskje nøkkelord for å lykkes i klimapolitikken. Så langt har ikke regjeringen vist noen vilje til det, og de fornekte den realiteten at de faktisk er i et stort mindretall i Stortinget når det gjelder klimapolitikk.

Statsminister Erna Solberg [11:15:16]: Siden ingen av oss har hørt de konkrete tiltakene som er Arbeiderpartiets klimapolitikk, er det litt vanskelig å vite om vi er i mindretall eller ikke. Vi har altså vist et flertall bak klimaløsningene for 2030 – som er ambisiøse, som er forsterkende, og som kommer til å være tøffe for det norske samfunnet å gjennomføre, for veldig mye av kuttene må tas i Norge.

Jeg har lyst til å si at vi ser også noen utviklingstrekk som kommer til å ha betydning for at vi kan nå dem. De store kollektivsatsingene som denne regjeringen har lovet, vil være oppe å gå mellom 2020 og 2030. Det betyr at utslippene rundt de store byene vil bli mindre på grunn av det. Miljøteknologien knyttet til biler, som ble forsterket i høstens budsjettforlik, vil også bidra til at det blir mindre utslipp fra veitrafikken. Det er bra, for det området hvor det har vokst mest de senere årene, har nettopp vært transportområdet. Industrien i Norge har lavere utslipp, men det er petroleumssektoren og transportsektoren som har økt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [11:16:34]: I forrige ukes høring i kontroll- og konstitusjonskomiteen om asylpolitikken påpekte bl.a. Advokatforeningen at såkalt innvandringsregulerende hensyn er blitt tillagt stadig større vekt i asylpolitikken etter 2010. De siste måneders debatt og høringen i kontroll- og konstitusjonskomiteen har bekreftet at i den blå regjeringens periode har de såkalte måltallene for utsendelse av asylsøkere veid tyngre enn politiske avtaler om å prioritere bl.a. hensynet til barns beste høyere. Både Politidirektoratet og Politiets utlendingsenhet har klart oppfattet at måltallet for utsendelser som et stortingsflertall bestående av regjeringspartiene og Venstre, Kristelig Folkeparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet har vedtatt, er et klart viktigere styringsmål i arbeidet enn hensynet til barns beste. Konsekvensen har altså blitt, tilsynelatende til både regjeringspartienes og i hvert fall Venstre og Kristelig Folkepartis overraskelse, at langt flere asylbarn enn ventet er blitt sendt ut, særlig lengeværende asylbarn. Så spørsmålet er: Kan statsministeren avklare hva som nå blir tillagt størst vekt i regjeringens videre praksis i asylpolitikken, av måltall for utsendelse og hensyn til barns beste og tilsvarende menneskelige hensyn?

Statsminister Erna Solberg [11:18:01]: Man må skille mellom spørsmål om utsendelse og vedtak om å få opphold. Vurdering av barns beste er jo også et spørsmål om forholdet til det innvandringsregulerende når det gjelder vedtak om å få opphold. Det er ganske klargjort etter de to regelendringene som er gjort i samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre fra regjeringens side.

Det ene er at vi har en engangsløsning, som trådte i kraft 1. juli i fjor. Cirka 60 barn har nå fått opphold, betydelig flere med tilhørende familier, som en konsekvens av engangsløsningen. Det er ikke et generelt amnesti, men det var en engangsløsning som skulle omfatte familier som fyller noen nærmere bestemte vilkår når barna hadde vært her ganske lenge.

Det andre er at vi har endret forskriftene slik at for barn som har opparbeidet seg en særlig sterk tilknytning til Norge, vil det telle med. Det er en balansert løsning mellom hvor lenge barna har vært her, altså hvilken tilknytning de har, etter gitte kriterier, og de hensynene som måtte være mot å gi opphold. Dette er en regel som nå gir barn opphold. Den har vært i kraft siden midten av desember. Så langt tyder det på at flere barn får opphold. Åtte familier

har fått opphold på grunn av barns tilknytning etter at den nye paragrafen har trådt i kraft. Det er på ganske kort tid, så veldig mange saker er ikke behandlet. Det betyr at denne regjeringen har en annen balanse mellom innvandringspolitiske hensyn og barns situasjon, den tilknytningen barna har: Har de vært her lenge? De ca. 60 som så langt har fått opphold, er personer som ville vært sendt ut hvis man ikke hadde gjort endringene og fått engangsløsningen. Det vil være flere barn som får opphold på bakgrunn av dette.

Rasmus Hansson (MDG) [11:20:15]: Jeg takker for det svaret. Det er bra at regjeringen varsler at den vil følge opp disse politiske avtalene på en mer forpliktende måte. Det var likevel forholdsvis påfallende i den høringen som vi hadde om saken, i hvilken grad det som fra regjeringens side ble framstilt som tydelige politiske signaler, verken har blitt forstått i Politidirektoratet eller i Politiets utlendingsenhet, eller har blitt fulgt opp av regjeringen på en måte som sørget for at disse signalene ble gjennomført.

Hva vil regjeringen konkret gjøre for å unngå at vi om kort tid igjen får en situasjon hvor det viser seg at Politiets utlendingsenhet og Politidirektoratet ikke har tatt tilstrekkelig innover seg disse nye signalene, sammenlignet med det tunge og åpenbart veldig tungtveiende måltallet for utsendelser?

Statsminister Erna Solberg [11:21:22]: Måltallet for utsendelser har lite å bety for vedtaket om opphold. Når den varige løsningen er på plass, når alle familier som er her, og som mener de er innenfor den, har søkt og fått vurdert det, vil det selvfølgelig være noen som ikke skal være her, og som skal sendes ut. Når engangsløsningen er ferdigbehandlet, vil det være noen som ikke skal være her, men flere vil sannsynligvis ha fått opphold. Jeg har fått beskjed om at hovedgrunnen til at en nå venter på de siste sakene, er at en må sørge for identitetsavklaring – det tar av og til litt tid i andre land å få det til. Så jeg mener at den problemstillingen vi har vært oppe i, oppstår ikke nå på grunn av det. Så skal man selvfølgelig sørge for at informasjonen er god, og det ligger som en viktig del av den avtalen vi har med Kristelig Folkeparti og Venstre i forbindelse med den siste forskriften som kom på plass, at vi skal evaluere ordningen etter et år. Da vil muligheten for å se om den varige løsningen har fungert etter intensjonene, være der. Så det ligger som en mekanisme hvor vi må snakke sammen om det.

Presidenten: Det åpnes for ett oppfølgingsspørsmål – fra Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [11:22:42]: Dette er en av de sakene der det virkelig har fått konsekvenser for unger at regjeringen sier én ting i Stortinget, men ikke følger opp i praksis nedover i systemet. Kanskje det verste av dette er det som har skjedd med de familiene som er tvangsutsendt, de ungene som er tvangsutsendt, til Afghanistan. FN har sagt i over et år at vi ikke må sende disse barnefamilierne dit. Den rød-grønne regjeringen gjorde det ikke, denne regjeringen har gjort det, og det tok et halvt år før Justisdepartementet svarte på et brev fra sin egen etat som sa at

dette var farlig. Og man fortsetter med det, til og med på mandag ble det sendt ut en barnefamilie til Afghanistan. Det forteller meg at regjeringen ikke går inn i disse sakene med det alvor de fortjener. Vil statsministeren sørge for at disse returene nå faktisk blir stoppet?

Statsminister Erna Solberg [11:23:48]: Regjeringsskiftet har gjort mye for barn. Det er altså nå ca. 60 barn som har fått opphold, med sine familier, som ikke ville fått det med rød-grønn politikk. I tillegg vil den varige ordningen gi flere barn opphold, som de heller ikke ville fått med den rød-grønne politikken som var. Jeg er veldig klar over at dette dreier seg om barn, jeg er veldig klar over at dette er vanskelig – alle områder i asylpolitikken er vanskelig. Men det er nå en balanse vi alltid må se på, mellom hvem som har beskyttelsesbehov, og hvem som ikke har det. At SV er moralsk forarget, synes jeg er spesielt, når vi faktisk bidrar til at flere barn får opphold, med det samarbeidet som vi har med Kristelig Folkeparti og Venstre.

Når det gjelder det brevet som ble nevnt, svarte jeg på det i den forrige muntlige spørretimen jeg var her. Det er ikke returnert barnefamilier til internflukt uten tilknytning, i tråd med det som står i det brevet, fordi UNE hele tiden har hatt den praksisen. Derfor er det før en skriver en instruks, ikke mulig å gjøre det. Hvis representanten har andre opplysninger, vil jeg gjerne få dem, men det er de opplysningene vi har fått.

Presidenten: Vi går da til siste hovedspørsmål.

Dag Terje Andersen (A) [11:25:10]: Den norske samfunnsmodellen har gitt oss et samfunn preget av stor grad av likhet. Ikke minst har den franske økonomen Thomas Piketty i sin bok «Kapitalen i det 21. århundret» i det siste dominert debatten med synliggjøring av hvordan forskjellene i verdenssamfunnet øker. Vi ser at det samme skjer i Norge ved lettelse i formuesskatt og arveavgift, nettopp det han peker på som årsaken til at forskjellene øker. Samtidig har OECD i sin rapport fra 9. desember i fjor dokumentert at større ulikhet ikke bare er uheldig for samfunnet, men også for økonomien, fordi det går ut over produktiviteten i samfunnet.

Den norske modellen har også gitt oss et samfunn med mye trygghet og omstillingsevne. Stikk i strid med det går regjeringa nå inn for å endre arbeidsmiljøloven, til tross for advarsler fra Arbeidstilsynet, fra Statens arbeidsmiljøinstitutt og fra Petroleumsstilsynet. Til og med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet ber om en utredning av de likestillingsmessige konsekvensene.

Det skjer samtidig som næringene selv er opptatt av permitteringsregelverket, der regjeringa ikke vil lytte til partene. Men vi har fått høre fra både Byggenæringens Landsforening og Norsk Industri at de er mye mer opptatt av permitteringsregelverket enn adgang til midlertidige ansettelser. Og hvorfor det? Jo, de er mer opptatt av muligheten til å beholde fast ansatte enn å bli kvitt ansatte, for det er det midlertidighet handler om.

Fafo har i sin forskningsrapport NordMod vist sammenhengene i hvorfor den norske modellen og den nor-

diske modellen har fungert veldig godt. Det er høy sysselsetting, lav arbeidsledighet osv. Da er mitt spørsmål til statsministeren: Ser ikke statsministeren, når modellen har gitt oss verdensledende posisjon på en god del områder i samfunnet, at vi nettopp ved å angripe de punktene vil havne der statsministeren omtalte tidligere i spørretimen, midt på treet – istedenfor å være verdensledende?

Statsminister Erna Solberg [11:27:37]: Jeg mener at det er viktig å diskutere kildene til ulikhet, sammenhengen mellom arbeidsmarkedet og ulikhet, men jeg tror jeg kommer til litt andre konklusjoner enn representanten nettopp gjorde. Den største ulikheten i Norge går på å være utenfor arbeidslivet. Det er det som gir størst avmaktfølelse, det er det som gir de største psykiske problemer, det er det som gir lavest levealder. Ja, summen av alle ulikhetsindikatorer som går på kvalitet i livet, dreier seg om innenfor eller utenfor arbeidsmarkedet.

Når vi foreslår en myk overgang til mer midlertidige ansettelser, er det nettopp fordi en del av dem som ikke klarer å komme inn i arbeidsmarkedet, skal få lettere tilgang inn i arbeidsmarkedet, at de skal få lov å overbevise arbeidsgiveren, selv om de har hull i CV-en over lang tid, om at de faktisk kan gjøre jobben, at de som sitter i rullestol, faktisk kan gjøre jobben, at de som har en annen hudfarge enn det flertallet i Norge har, kan gjøre jobben. Da mener vi at vi må ta på alvor det vi ser, at denne typen grupper har vanskeligere for å komme inn i arbeidsmarkedet enn andre. Det skyldes bl.a. at arbeidsgiveren ikke er sikker på om de er gode nok i situasjonen og klarer å løse oppgavene godt nok.

Derfor er det vi sier at midlertidig ansettelse er en vei inn for flere til å kunne få jobb. Det er det også internasjonal forskning som antyder gode resultater på, ved at midlertidige jobber kan være et springbrett for grupper til å komme inn.

Dette mener jeg er kilden til den største ulikheten ved siden av skolesystemene. Derfor er vi opptatt av å bekjempe ulikhet kanskje på en annen måte enn bare ved å beholde systemene som de er, men innrømme at de ulikhetskildene vi har i det norske samfunnet, dreier seg om at mange som ville vært i arbeid, ikke kommer inn, og at utdanningssystemet vårt ikke er godt nok.

Dag Terje Andersen (A) [11:29:34]: La meg gripe tak i det statsministeren sa om at midlertidig ansettelse gir midlertidig jobb. Ja, det er riktig innenfor dagens arbeidsmiljølov, for den gir klare rammer rundt midlertidigheten. Men for to uker siden hadde jeg et møte med den svenske arbeidsministeren, som veldig sterkt advarer oss mot å tro at når vi har et godt system, så vil svekkelse av det gjøre det bedre. Resultatet i Sverige er at andelen midlertidighet blant ungdom nå er oppe i rundt 50 pst. Det er resultatet av ikke å gjøre det lettere å få jobb, for folk ansetter folk i jobb dersom de har behov for å ansette folk i jobb. Midlertidig ansettelse handler ikke om at det blir lettere å få jobb – det handler om at det blir lettere å få sparken. Det er det midlertidighet handler om.

Det er riktig at den viktigste forskjellen er mellom dem som er innenfor, og dem som er utenfor arbeidsmarkedet,

og derfor er vi uenige med regjeringa når den kutter i arbeidsmarkedstiltak til dem som har ekstra utfordringer på arbeidsmarkedet, og i en lang rekke andre tiltak som de funksjonshemmedes organisasjoner går sterkt imot, bl.a. forslaget om midlertidig ansettelse.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsminister Erna Solberg [11:30:51]: Jeg må få lov til å understreke at utdanningsspørsmålene sannsynligvis er de mest avgjørende for å bekjempe ulikhet. Det er et av de punktene som jeg synes er underkommunisert når det gjelder hva Piketty mener er det viktigste. Det viktigste, sier han, er utdanning. Det er viktig å ha et utdanningssystem som gir like muligheter, og som gjør at man kan løfte seg. Det er mange ting Piketty mener, f.eks. at vi burde gi vekk oljefondet, som jeg ikke synes er gode ideer. Det trekker litt ned på hans kredibilitet på andre områder, synes jeg, hvis han har så lett omgang med Norges fremtid på et vesentlig område. Men utdanningssatsingen er utrolig viktig, og derfor satser vi mer på utdanning, lærernes kompetanse, yrkesfagene, forskning, utvikling og alt det andre jeg har snakket mye om tidligere i denne spørretimen. I tillegg satser vi på bedre helse, rusomsorg og annet som gjør at flere kan komme seg ut i jobb, bli ferdige med de helseutfordringene de har, og klare å komme tilbake til arbeidslivet. Derfor mener jeg at denne regjeringen har en mer strukturert og bedre satsing på å bekjempe ulikhet enn den tidligere regjeringen hadde.

Presidenten: Da er tiden for spontanspørretimen omme, sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 2 [11:32:07]

Ordinær spørretime

Presidenten: Til representantenes orientering er det ingen endringer i den oppsatte spørsmålslisten.

Spørsmål 1

Rasmus Hansson (MDG) [11:32:45]: «Stadig flere investorer selger seg ut av kull, og i fjor ble det klart at det i realiteten er et flertall på Stortinget for å trekke SPU ut av kull. Et sentralt spørsmål er hvordan man definerer et kull-selskap. KLP solgte seg f.eks. før jul ut av selskaper som har mer enn halvparten av inntektene fra kull.

Skandcke-utvalget valgte å ikke omtale slike kriterier i sin utredning, men kan statsråden bekrefte at mulige kriterier for uttrekk av kull-selskaper likevel vil bli drøftet i vårens forvaltningsmelding om SPU?»

Statsråd Siv Jensen [11:33:31]: Utgangspunktet for arbeidet med strategien for Statens pensjonsfond er å sørge for høyest mulig avkastning innenfor et moderat nivå på

risiko. En langsiktig og god forvaltning av fondet bidrar til rettferdighet mellom generasjoner ved at også de som kommer etter oss, kan bruke av petroleumsinntektene. Innenfor rollen som finansiell investor skal fondet også være en ansvarlig investor.

Stortinget ga i mars i fjor Finansdepartementet i oppdrag å nedsette en ekspertgruppe for å vurdere Statens pensjonsfond utlands virkemiddelbruk og investeringer i kull- og petroleums-selskaper. Gruppen ga i sin rapport fra desember i fjor råd om å kombinere eierskapsutøvelse og påvirkning med et nytt kriterium for utelukkelse av klimaverstinger på tvers av sektorer.

Jeg oppfatter at det er bred politisk enighet om at eventuelle endringer i forvaltningen av fondet skal baseres på grundige faglige vurderinger. Ekspertgruppens rapport har nå vært på en bred høring, og rapporten og høringsinnspillene gir oss en god plattform til å vurdere hva som er den mest effektive strategien for å adressere klimaspørsmål og bidra til endringer frem i tid.

Regjeringen vil legge sine vurderinger frem for Stortinget i vårens melding om forvaltningen av Statens pensjonsfond.

Rasmus Hansson (MDG) [11:35:11]: Jeg takker for det svaret, som jeg tolker dit hen at ligner på et ja – at vi vil få en nærmere vurdering av disse spørsmålene. Men jeg vil også påpeke det som statsråden var innom, nemlig behovet for at det ligger grundige faglige vurderinger til grunn for denne typen tiltak.

Da er det interessant at Skandcke-utvalgets leder i framleggelsen av sin rapport medga at hans og utvalgets synspunkter på at det er lure å sitte inne i et kull-selskap og prøve å gjøre det grønt, enn å trekke seg ut av det, i all hovedsak er basert på synsing – som var ordet som ble brukt. KLP tenker f.eks. stikk motsatt og sier at når man trekker seg ut av et kull-selskap, kan man bruke pengene til å investere i et annet selskap.

Så det helt konkrete, faglige spørsmålet til statsråden er: Er hun av den oppfatning at det ikke spiller noen rolle om pensjonsfondet investerer i et kull-selskap eller et (presidenten klubber) fornybørselskap?

Presidenten: Jeg vil minne om taletiden.
Statsråd Siv Jensen, vær så god.

Statsråd Siv Jensen [11:36:23]: Det er slik at vi har bygget rammeverket rundt Statens pensjonsfond stein for stein, år for år, basert på grundige faglige vurderinger og god forankring i Stortinget. Det er den praksis jeg har tenkt å følge videre. Det handler om å gjøre det Stortinget ba oss om å gjøre i fjor – utrede dette spørsmålet. Nå foreligger rapporten, den har vært på bred høring – alle som har synspunkter og interesser i dette, har hatt anledning til å komme med sine synspunkter. Det vil være grunnlaget for den drøftelsen regjeringen gjør av dette spørsmålet i meldingen som blir lagt frem til våren.

Som representanten helt sikkert utmerket vet, har vi et sett av virkemidler for Statens pensjonsfond utland. Vi har virkemidler knyttet til aktiv eierskapsutøvelse, som er vik-

tig. Vi har det etiske rammeverket, og vi har uttrekksmekanismer.

Rasmus Hansson (MDG) [11:37:29]: Jeg vil gjerne følge opp på spørsmålet om hensikten med bruken av disse mekanismene, for fra regjeringens side har det så langt vært gjort helt klart at man ikke ønsker å se Statens pensjonsfond utland som et klimapolitisk virkemiddel. Men når man går inn på argumentasjonen om hvorvidt det er mest hensiktsmessig for klima og bærekraft å opptre på den ene eller den andre måten når det gjelder eierskap, eierskapsutøvelse eller -uttrekk, har man vel i og for seg akseptert at man har et bærekraft- og klimamål for pensjonsfondet.

Spørsmålet er da: Vil dette bli reflektert på en tydeligere og mer helhetlig måte fra regjeringens side, og vil vi se hvordan regjeringen oppfatter pensjonsfondet som helhet i bærekraftsutviklingen?

Statsråd Siv Jensen [11:38:41]: For det første er det ikke slik at det er regjeringen som har et eget syn i dette spørsmålet. Alle spørsmål knyttet til forvaltningen av Statens pensjonsfond er bredt forankret i Stortinget og har et bredt flertall bak seg. Det er en av styrkene med Statens pensjonsfond utland: at det ikke hersker noen tvil om den brede politiske enigheten om hva dette fondet skal være, og hva det ikke skal være.

Dette fondet skal være en finansiell investor. Det skal ikke ta andre hensyn. Det er mange særinteresser opp gjennom årene som har ønsket at det skal være et utenrikspolitisk verktøy, et klimapolitisk verktøy eller et verktøy for andre hensyn. Det har stortingsflertallet sagt at det ikke skal være. Stortingsflertallet har understreket gang på gang betydningen av at fondet er en finansiell investor. Men så har vi år for år utviklet rammeverket, de etiske kriteriene, den aktive eierskapsutøvelsen, og jeg kan forsikre representanten Hansson om at han får rikelig med anledning til å drøfte alle disse spørsmålene når meldingen kommer til våren.

Spørsmål 2

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:39:59]: Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Rjukan Arbeiderblad melder den 29. januar 2015 at anestesitilbudet på Rjukan vert avvika den 27. mars, og at sjukehuset frå då av ikkje kan stabilisere akutt sjuke pasientar. Dette betyr at medisinsk avdeling ikkje får beredskap ved til dømes hjartestans. Opplysningane kom bardust på dei tilsette.

Kvifor vert anestesiberedskapen lagt ned, og kan statsråden garantere at den akuttmedisinske beredskapen blir ivareteken for innbyggjarane i Øvre Telemark?»

Statsråd Bent Høie [11:40:37]: I forbindelse med den pågående omstillingen ved Rjukan sykehus har Sykehuset Telemark vurdert bemanningssituasjonen framover. På bakgrunn av dette ser Sykehuset Telemark seg nødt til

å gjøre tilpasninger i driften av indremedisinsk akuttfunksjon. Allerede før 27. mars vil de, i forbindelse med helg, måtte vurdere om tjenesten må flyttes til Notodden av forsvarlighetshensyn. I påsken vil akuttfunksjonen i indremedisin bli ivarettatt på Notodden. Etter påsken, fram til 20. juni, vil det være ordinær indremedisinsk akuttfunksjon på dagtid på Rjukan, og de inneliggende pasientene vil bli ivarettatt av spesialist i indremedisin på vakt hele døgnet. Den indremedisinske akuttfunksjonen på kveld og natt vil bli ivarettatt på Notodden. Det opplyses at det, så langt det lar seg gjøre, vil være anestesiberedskap på dagtid.

Vurderinger knyttet til den daglige driften er det Sykehuset Telemark som gjør. Sykehuset opplyser at det er mangel på vanlige sykepleiere som er hovedårsaken til endringene som nå gjøres. Det begrunnes med den generelt vanskelige bemanningssituasjonen, ikke at sykepleiere slutter for å gå over i stillinger i kommunene. Kommunene Tinn og Vinje har lagt opp til at disse først skal begynne etter at omstillingen er gjennomført.

Sykehuset opplyser at de benytter vikarer både for anestesileger og for indremedisinere, og at det fortsatt vil bli brukt vikarer innen indremedisin for å opprettholde funksjonen fram til 20. juni, i tråd med avtalen med kommunen.

Sykehuset opplyser for øvrig at ambulanseberedskapen vil være betydelig forsterket fra 1. mars. Det vil fra denne dato være to døgnambulanser tilgjengelig både i Tinn og i Vinje. Dette er ti ganger det estimerte behovet.

Sykehuset Telemark oppgir at det er ca. én pasient hvert femte døgn som har kommet med ambulanse til Rjukan sykehus om natta. De mener at disse pasientene kan ivarettas på en god måte ved å bli sendt til Notodden. Jeg legger til grunn at de ordninger som Sykehuset Telemark legger opp til, sikrer en forsvarlig akuttmedisinsk beredskap.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:42:51]: Overlege Oddvar Øygarden seier i avisa:

«Jeg trodde de skulle kjøre anestesi til sommeren.»

Han er altså overlege ved sjukehuset på Rjukan.

«Det skulle være akutt indremedisin til 20. juni. Når de legger ned anestesen, går det ikke.»

For anestesi er avgjerande for at ein skal kunne ha eit slikt tilbud. Og vidare seier overlegen:

«Det betyr at akutttilbudet til befolkningen blir dårligere. Det viktige med anestesen er at de gir stabiliserende førstehjelp som et ambulansehelikopter gjør.»

Det å ha kompetente anestesisjukepleiarar er avgjerande for å ha akutt indremedisin. Korleis vil statsråden sikre at ein ved lokalsjukehus framleis kan ha akutt indremedisin som er så viktig ved akutttilfelle, òg rundt om i resten av landet?

Statsråd Bent Høie [11:43:52]: Når det gjelder tilbudet på Rjukan sykehus, er det vedtatt avvirket fra 20. juni. Det som jeg hadde ønsket, var at akutttilbudet skulle fungert fram til det, men det er rekrutteringsutfordringer knyttet til sykepleiere som gjør at en må ha en mer gradvis nedtrapping, bl.a. når det gjelder natt- og helgebemanning til enkelte funksjoner. Det er selvfølgelig ikke en ønsket ut-

vikling, vi skulle gjerne hatt tilbudet oppe og gått fram til 20. juni, men det er det Sykehuset Telemark som vurderer ut fra et forsvarlighetshensyn. Hvis de opplever at de ikke har tilgang på helsepersonell som gjør at de kan opprettholde et forsvarlig tilbud, er det veldig viktig at det er noe som det planlegges for, at det ikke kommer tilfeldig, og at man dermed har f.eks. et forsterket tilbud når det gjelder døgnambulanse.

Når det gjelder hva som skal være tilbudet på akuttmottakene ellers i landet, er det noe av det arbeidet som vi nå jobber med i forbindelse med en nasjonal helse- og sykehusplan som vil bli lagt fram for Stortinget til høsten.

Liv Signe Navarsete (Sp) [11:45:02]: Eg er samd med statsråden i at det er viktig å ha planlagde og godt gjennomførte omstillingar når ein fyrst skal omstille. Difor vert det så rart at ein no får slike barduse omstillingar som dei tilsette ikkje er klar over, og der ein heller ikkje ser at ein har fått den overgangen, opplæringa, som det vart sagt ein skulle ha før dette vart avvikla.

Kvifor er det så viktig for statsråden å få lagt ned og sentralisert helsetenester? I helsetala si vart statsråden oppfatta som at han legg opp til ei storstilt sentralisering. Kva trur statsråden det gjer med helseforetaka og deira prioriteringar når ein høyrer at statsråden er med og «pusher» ei sentralisering? Vil ikkje det medføre at ein, sjølv sagt med knappe ressursar, vil sentralisere og tenkje at her har me statsråden på laget når me legg ned viktige tenester ved lokalsjukehusa i tida framover?

Statsråd Bent Høie [11:46:05]: For det første kjenner jeg meg ikke igjen i representanten Navarsetes framstilling av min sykehusstale. Tvert imot – i min sykehusstale var jeg veldig tydelig og sa at vi nå jobber med modeller som vil innebære at vi kan opprettholde en desentralisert sykehusstruktur i Norge, men der vi samtidig sikrer kvaliteten til innbyggerne. Det er et arbeid som vi nå er i gang med, og jeg har store forhåpninger til det ekspertutvalgsarbeidet vi nå har hatt gående – de faggruppene som nå jobber for nettopp å komme fram til gode modeller for å opprettholde en desentralisert sykehusstruktur i Norge.

Jeg ser at Senterpartiet prøver å skape et annet inntrykk gjennom leserinnlegg og utspill, men det blir ikke mer korrekt for det.

Så vårt arbeid med nasjonal helse- og sykehusplan vil bl.a. handle om hvordan vi skal sikre at Norge fortsatt har muligheten til desentralisert sykehusstruktur og samtidig ivareta kvaliteten.

Så er det sånn at jeg følger nøye med på alle de endringene som skjer rundt om i landet. Hvis det skjer endringer eller det er planer om endringer som er i strid med regjeringens politikk, kommer jeg selvfølgelig til å gripe inn.

Spørsmål 3

Kjersti Toppe (Sp) [11:47:23]: «Sykehuset Telemark HF budsjetterer ifølge NRK Telemark 16. januar 2015 res-

sursbruken etter ca. 100 pst. belegg. Den anbefalte internasjonale grensa for forsvarlegheit er 85 pst. Legeforeninga meiner at høg beleggsprosent trugar pasienttryggleiken i norske sjukehus. President Gjessing uttalar til Dagens Medisin 6. januar 2015 at dersom ein planlegg med beleggsprosent over 93 pst., planlegg ein med forhøga dødelegheit.

Vil statsråden akseptera at Sykehuset Telemark planlegg for 100 pst. belegg ved sine sjukehus?»

Statsråd Bent Høie [11:48:11]: Jeg har forelagt spørsmålet Helse Sør-Øst regionale helseforetak, som bekrefter at Sykehuset Telemark har budsjettert med om lag 100 pst. belegg. Jeg er opptatt av kvalitet og pasientsikkerhet. I oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene er det et mål å gi bedre, tryggere helsehjelp og økt overlevelse. Sykehusene har ansvar for å sørge for forsvarlig drift når det kommer til utnyttelse av kapasitet og kvalitet på tjenestene som leveres. Jeg følger løpende med på kvalitet og pasientsikkerhet ved sykehusene. Det kan være en risiko for at en budsjetteringspraksis med 100 pst. belegg kan gå utover kvaliteten på tjenestene. Jeg vil derfor ta denne saken opp med Helse Sør-Øst.

Kjersti Toppe (Sp) [11:48:59]: Eg takkar for svaret. Eg oppfattar at helseministeren ikkje er heilt komfortabel med at Sjukehuset Telemark budsjetterer med 100 pst. belegg. Det er jo veldig alvorleg. Fleire studiar, bl.a. ein ny tysk studie som Legeforeninga viser til, viser at eit pasientbelegg over 93 pst. aukar dødelegheita signifikant. Grunnen til at eg tar opp dette spørsmålet, er jo at Sjukehuset Telemark òg står framfor ei avvikling av Rjukan sjukehus og Kragerø sjukehus, slik at dei skal ta seg av endå fleire pasientar. Rjukan og Kragerø vart lagde ned med argument som pasientsikkerheit og kvalitet. Spørsmålet er om Høie meiner at dette er det befolkninga skal verta tilbydd ved dei nye sjukehusa.

Statsråd Bent Høie [11:49:59]: Det er riktig som representanten tar opp, at det kan være en sammenheng mellom beleggsprosent og kvalitet. Statens helsetilsyn har i en rapport fra 2001 anbefalt at den gjennomsnittlige beleggsprosenten ikke bør overstige 85 pst. for avdelinger med øyeblikkelig hjelp og 90–95 pst. for avdelinger som hovedsakelig har planlagt virksomhet. Jeg er også kjent med den tyske studien som representanten viser til. Det er også årsaken til at jeg, når jeg nå er gjort kjent med at Sykehuset Telemark budsjetterer med om lag 100 pst. belegg, vil ta dette opp med Helse Sør-Øst.

Sykehuset Telemark har flere lokasjoner for sin sykehusvirksomhet utover Rjukan og Kragerø. De har lokasjoner i Skien, i Porsgrunn og på Notodden, og det er jo bruken av disse eventuelt, etter nedleggelsen av tilbudet på Rjukan og i Kragerø, som de må se på. Men dette er noe som jeg kommer til å ta opp med Helse Sør-Øst.

Kjersti Toppe (Sp) [11:51:03]: Beleggsprosent heng saman med kor mange senger ein har i sjukehus, bl.a., men

senger er jo viktige. No planlegg ein for at ein skal avvikla ein del sengeplassar i Sjukehuset Telemark.

Eg vil spørja igjen om det som helseministeren no seier han skal ta opp med Helse Sør-Øst: Betyr det at ein ikkje vil avvikla sengeplassar før ein er sikker på at ein får ein forsvarleg beleggsprosent? Og betyr det som helseministeren no seier, at han vil stilla krav om ei forsvarlegheitsgrense på 85 pst., som bl.a. andre land har gjort, og som Legeforeninga og Helsedirektoratet har sagt bør vera ei forsvarlegheitsgrense?

Statsråd Bent Høie [11:52:01]: Det er verdt å merke seg at Helsetilsynet i sin rapport fra 2001 differensierer med hensyn til grensene mellom de ulike typer avdelinger. Det er også slik at foretaksmøtets beslutning knyttet til Rjukan sykehus og Kragerø sykehus står fast.

Så er det ikke slik at det bare er antall senger som har betydning for beleggsprosenten; det er også mange andre faktorer som har betydning, bl.a. hvordan kompetansen ved mottakene i sykehusene er. Sykehuset Telemark er ett av de sykehusene som nå satser betydelig på å ha økt kompetanse på mottakene, både i Skien og i Notodden, der pasientene møter spesialister eller leger i spesialisering, og der en jobber for bedre ordninger. Erfaringer fra andre sykehus som har gjort det, har innebåret at en har unngått unødvendige innleggelser. Det er også mange andre spørsmål som påvirker dette, bl.a. kommunenes etablering av kommunale ø-hjelpsenger.

Spørsmål 4

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:53:22]: «Foretaksmøtet 5. juni 2014 i Helse Sør-Øst stadfestet vedtaket som var gjort i Sykehuset Telemark HF om avvikling av akuttfunksjoner i Kragerø og på Rjukan. Foretaksmøtet ba om at planer for prehospitaltjenester oppdateres og fornyes i god tid før avvikling av akuttfunksjoner ved Sykehuset Telemark, Rjukan. Ifølge Utviklingsplan for 2014-16 skulle akuttfunksjon for indremedisin på Rjukan fortsette frem til 20. juni 2015.

Er statsråden tilfreds med måten Sykehuset Telemark HF har fulgt opp foretaksprotokollen på?»

Statsråd Bent Høie [11:54:03]: Jeg må forholde meg til den siste gjennomgangen som styret i Sykehuset Telemark hadde 29. oktober 2014, der de godkjente direktørens oppdaterte plan for akuttberedskap og de prehospitaltjenestene, og der styret ba direktøren oppdatere og fornye planen dersom det er behov for dette.

Sykehuset Telemark har gått gjennom bemannings-situasjonen framover og oppgir at det allerede nå er nødvendig å gjøre endringer i akuttfunksjonen for indremedisin for å tilfredsstille kravet til forsvarlighet. Fra 7. april til 20. juni vil det kun være akuttfunksjoner i indremedisin på Rjukan på dagtid. De indremedisinske sengene ved Rjukan sykehus videreføres til 20. juni, som planlagt. Sykehuset Telemark opplyser at det fra og med 1. mars 2015 vil være to døgnambulanser tilgjengelig både i Tinn og i

Vinje. Ordningen innføres for ikke å risikere samtidighetskonflikter. Sykehuset Telemark opplyser at beredskapen representerer en økning i kapasiteten på ti ganger det som er det estimerte behovet.

Vurderingen knyttet til daglig drift er det Sykehuset Telemark som gjør. Omstillingssituasjonen har gjort det vanskelig for Sykehuset Telemark å følge sin opprinnelige plan. Dette burde det vært tatt forbehold om i utviklingsplanen. Når det gjelder de prehospitaltjenestene, kommer jeg til å følge med på utviklingen og ta en gjennomgang av status før omstillingen er endelig gjennomført 20. juni. Foreløpig legger jeg til grunn at ordningen som Sykehuset Telemark legger opp til, er tilstrekkelig.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:55:43]: Mitt spørsmål gikk ikke til ledelsen i Sykehuset Telemark, det gikk til statsråden. Det er statsrådets vurdering vi skal ha, ikke et referat fra hva Sykehuset Telemark skriver.

Ved behandlinga av spørsmålet om akutt-tilbudet på Rjukan den 17. juni 2014 sa statsråden:

«Jeg håper også at denne beslutningen blir starten på et fornyet og forsterket samarbeid mellom Sykehuset Telemark og Tinn kommune om utviklingen av felles helsetjenester mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten for de av områdene som skal være igjen på sykehuset i Rjukan. Det er polikliniske tjenester og dagtilbud, og der vil det også være mulighet for å utvikle et bedre samarbeid med legevakten, øyeblikkelig hjelp-senger osv. Dette kan altså være starten på noe nytt, ikke bare avviklingen av noe som har vært.»

Har styreleder og administrerende direktør i Sykehuset Telemark fulgt opp det statsråden sa her?

Statsråd Bent Høie [11:56:40]: Det har vi fulgt opp – ikke bare fra Sykehuset Telemark, men også fra Helse- og omsorgsdepartementets og Helse Sør-Østs side. De har vært i kontinuerlig dialog med Tinn kommune for å følge opp denne delen. Tidligere direktør i Helse Sør-Øst har hatt et direkte engasjement i å følge opp dette, det vil også bli fulgt opp videre fra Helse Sør-Østs side.

Det er riktig som representanten sier, at han stiller spørsmål til meg og ikke til styret i Sykehuset Telemark, det er helt åpenbart. Men det må også være åpenbart at når det gjelder det å vurdere om den daglige driften på et sykehus er forsvarlig, og at man har den bemanningen som skal til for at den er forsvarlig, må verken jeg eller Stortinget noen gang finne på å flytte det ansvaret fra ledelsen og styret. Da vil en veldig fort komme feil av gårde, for det er de som må sitte og vurdere om den bemanningen de har tilgjengelig, gjør at de kan tilby innbyggerne et forsvarlig tilbud. Det må ikke overprøves verken av meg eller av Stortinget.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:57:44]: Som medlem av kontrollkomiteen er jeg rimelig klar over hva som er funksjonsfordelingen. Nå har statsråden sagt at han vil ta opp spørsmålet om hundre prosent dekning. Det betyr vel på godt norsk at her har Sykehuset Telemark

gjort feil, sånn at det er avgjørende at statsråden ser seg nødt til å gripe inn som følge av et spørsmål i Stortinget.

Når det gjelder akuttfunksjonen for indremedisin, ble den også tatt bort i jula som følge av at det var sykdom. Det var to sykepleiere med korttidsfravær og en med langtidsfravær, og det ble ikke innkalt vikarer, så akutt-tilbudet ble nedlagt i jula.

Når og hvor har det skjedd andre steder at ledelsen ikke makter å opprettholde et akutt-tilbud når en har ressurser i den totale organisasjonen å spille på?

Statsråd Bent Høie [11:58:33]: Det er helt riktig at hvis et helseforetak har planer eller legger beslutninger som jeg mener ikke er i tråd med regjeringens politikk eller det som er nasjonale føringer, så griper jeg inn i det. Det som representanten tar opp, er imidlertid en situasjon der bemanningssituasjonen gjør det vanskelig for sykehusets ledelse å kunne stå inne for forsvarligheten i det tilbudet som er.

Da tror jeg representanten må ta inn over seg – det tror jeg vi alle må ta inn over oss – at et sykehus der det er besluttet at tilbudet skal legges ned, vil ha større rekrutteringsutfordringer enn andre. Det er den lokale ledelsen som må vurdere dette, og jeg er veldig opptatt av at den type situasjoner ikke skaper ikke-planlagte fall i tilbudet på et sykehus gjennom at man f.eks. skulle gått inn i julen uten å ha planlagt for dette, eller at en skulle gått inn nå i våren uten å planlegge for den situasjonen som er der da – da øker man risikoen for pasienten.

Spørsmål 5

Jan Böhler (A) [11:59:57]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«På 1980-tallet var det egne spesialtrente HV-enheter i Oslo, Trondheim, Bergen og Stavanger kalt HV-016. De hadde kort responstid og kunne ha viktige beredskapsfunksjoner når politiet trengte rask bistand fra Forsvaret. I Oslo Militære Samfund og til Aftenposten 7. april 2014 sa forsvarsministeren at hun ville se på om man skal bygge opp igjen prioriterte enheter som raskt kan bistå politiet i befolkningstette områder.

Hvordan er dette senere fulgt opp, og ser statsråden det som aktuelt å opprette HV-016-lignende enheter igjen?»

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:00:41]: Først vil jeg få takke representanten Böhler for et godt spørsmål. Som han jo selvfølgelig vet, ble HV-016 lagt ned i 2010 av den forrige regjeringa. Alle operatørene fikk da tilbud om å bli med over i Heimevernets innsatsstyrker, og veldig mange gjorde det. Det er jeg glad for, fordi de besitter en veldig verdifull kompetanse. Så ba også Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet i budsjettinnstillinga som ble gitt i desember 2013, regjeringa om å vurdere – som Böhler også sier – gjenopprettelse av lignende type avdelinger. Jeg ga forsvarssjefen i oppdrag i januar i 2014 å se

på dette spørsmålet. Han leverte da en klar anbefaling til Forsvarsdepartementet.

Det er, som representanten Böhler er godt kjent med, politiets ansvar å håndtere f.eks. terror på norsk jord, men Forsvaret kan alltid bistå politiet, og det kan vi gjøre i hele spekteret. I de aller skarpeste situasjonene er det typisk spesialstyrkene man kaller på, men vi yter også veldig mye bistand f.eks. med helikopterressurser, og vi har nå også redusert responstida på helikopterbistand til politiet fra 2 timer til 1 time.

Politiet har ikke på det nåværende tidspunkt gitt uttrykk for at de ser et udekket behov der HV-016 var, og noen av årsakene til det er nok sannsynligvis at ganske sentrale rammebetingelser er endret siden 2010. Det ene er at regjeringa også nå finansierer Marinejegerkommandoen på nasjonal beredskap sammen med Forsvarets spesialkommando. Det andre er at vi også har styrket innsatsstyrkene i Heimevernet ganske betydelig. Vi har nå finansiert mer øving og trening til utvalgte tropper i fem innsatsstyrker. Det vil altså si at de får øve og trene i inntil 30 døgn, og det er også en viktig ressurs for politiet. Så har justissektorens egen evne til å håndtere denne type anslag også blitt styrket gjennom både innsatspersonell og beredskapstroppen.

1. oktober i fjor ga jeg forsvarssjefen et oppdrag om å utarbeide et nytt fagmilitært råd, og i det oppdraget har jeg klare forventninger til at forsvarssjefen ser helhetlig på både Heimevernets innretning og oppgaver, men jeg har selvfølgelig også spesielt bedt ham se på hvordan vi best kan bistå politiet og støtte samfunnsberedskapen når det trengs. Men når det er sagt, så er anbefalinga fra forsvarssjefen veldig klar, og det ser per nå ikke ut til å foreligge noen udekkede behov. Blant annet viser han da til politiet, men også til det faktum at det nå har skjedd såpass mye på beredskapsfronten at behovet i stor grad ser ut til å være dekket.

Jan Böhler (A) [12:03:36]: Jeg takker statsråden for et interessant og godt svar.

Vi som representanter i Stortinget hadde den gangen samme utgangspunkt for debatten som var om HV-016, så jeg vil rose forsvarsministeren for at det ble fulgt opp i Oslo Militære Samfund og i initiativ som er tatt.

Det svaret som statsråden har fått fra forsvarssjefen, stiller jeg meg litt kritisk til, fordi det var den samme holdning i 2010 også. Det har skjedd en utvikling nå hvor vi ser f.eks. IS i Syria hvor det kombineres militær krigføring med terrorangrep i vestlige land, mot land som deltar i militær krigføring der nede, slik at sammenvevingen av behovet for militær innsats og politiets innsats vil kunne få et enda større omfang i framtiden. Jeg tror ikke man overskuer godt nok hva bistandsbehovet kan bestå i. Jeg vil gjerne høre hvordan statsråden vil vurdere dette framover – det er en ny situasjon.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:04:46]: Utgangspunktet mitt er det samme som for så vidt for alle tidligere regjeringer, nemlig at det er politiets ansvar å håndtere eventuelle terroranslag på norsk jord, men de kan be om bistand fra Forsvaret, og det gjøres regelmessig. Jeg er

opptatt av at vi skal ha både et veldig godt samarbeid, som jeg føler at vi nå har, og at vi selvfølgelig hele tida skal ta høyde for hvordan samarbeidet kan bli bedre, og om vi til enhver tid har de riktige ressursene for å kunne bistå politiet. Men det er altså politiet som har ansvaret, og som i så fall da må be spesielt om bistand.

Når jeg ber forsvarssjefen om å utarbeide et nytt fagmilitært råd, gjør jeg det i visshet om at han kommer til å ta med seg ulike vurderinger inn i det arbeidet. Han kommer også til å gjøre det på en uavhengig måte. Hva han kommer til å presentere rundt 1. oktober når rådet skal være ferdig, verden vet jeg eller ønsker jeg å legge føringer på. Hele poenget er at det skal være en uavhengig vurdering. Men det som er viktig å understreke, er at det er sentrale rammefaktorer når det gjelder beredskap, som er endret siden 2010, og det har veid tungt inn.

Jan Böhler (A) [12:05:50]: Jeg takker også for et godt svar på tilleggsspørsmålet.

Dette var et problem som vi hadde oppe også i Stortingets 22. juli-komité, som behandlet Gjørv-kommisjonen, at politiet var for treg til å be om bistand fra Forsvaret den 22. juli. Vi har f.eks. i Frankrike nå sett hvor omfattende bistandsbehovet kan være i denne type situasjoner, hvor man ikke har oversikt over omfanget av angrepet og omfanget av hva som kan skje, og hvor man har behov for at flest mulig aktører kan være raskest mulig på pletten. Det er klart at det vil ta tid – uten at jeg skal spekulere i hvor lang responstid – før noen av spesialstyrkene kan komme til f.eks. Oslo, Trondheim osv., og da er det behov for å ha noen som er mye nærmere på, og som er i nærmiljøene, som kan bistå politiet raskt, for disse tingene skjer jo veldig fort, det er jo forskjellen fra vanlige militære trusler.

Jeg vil gjerne igjen spørre om den kulturen i politiet osv. der regjeringen skulle ta initiativ for å prøve å bedre den i forhold til å be om bistand, og om det er fulgt opp.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:07:04]: Som jeg så vidt var inne på, opplever jeg at samarbeidet mellom politiet og Forsvaret på dette området er godt. De øver og trener mye sammen, og det er egentlig en av de viktigste grunnlagsfaktorene for å få samarbeidet til å fungere godt når det virkelig skulle trenge.

Som jeg også var inne på, kan Forsvaret stille med hele sitt spekter av kapasiteter til støtte for politiet – det er ingen begrensninger på det – og politiet må da spørre om det de til enhver tid mener er mest hensiktsmessig for å løse en bestemt situasjon. Det at vi også har redusert respons-tida på helikopter på Rygge og på Bardufoss fra 2 timer til 1 time, er en veldig viktig støtte for politiet. Det betyr at man kan forflytte politiet raskt hvis noe skulle skje, og vi har også militære kapasiteter ulike steder i landet som selvfølgelig kan brukes.

Det at vi nå også har både Marinejegerkommandoen og Forsvarets spesialkommando på nasjonal beredskap, er selvfølgelig også av stor betydning i den sammenhengen, samtidig som vi også har trappet opp styrkinga av innsatsstyrken i Heimevernet, som jo er mer geografisk spredt.

Spørsmål 6

Geir Pollestad (Sp) [12:08:23]: Jeg vil stille følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Ser statsråden behov for å utarbeide en egen handlingsplan mot antibiotikaresistens?»

Statsråd Sylvi Listhaug [12:08:37]: Jeg vil vise til at regjeringen denne våren har varslet en tverrsektoriell strategi mot antibiotikaresistens. De berørte departementer, Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet, er i gang med dette arbeidet.

Strategien er bl.a. en oppfølging av rapporten fra en ekspertgruppe nedsatt av de fire departementene. Ekspertene er å regne som Norges fremste på området. Rapporten «Antibiotikaresistens – kunnskapshull, utfordringer og aktuelle tiltak» foreslår åtte tiltaksområder innenfor folkehelse, dyrehelse, mat og miljø.

For meg har det vært viktig å handle raskt og iverksette nødvendige tiltak på eget ansvarsområde uten å vente på strategier og handlingsplaner. Jeg har møtt utfordringene på mine ansvarsområder offensivt og er allerede i gang med en rekke tiltak innenfor flere av de åtte innsatsområdene som ekspertgruppen har foreslått.

I budsjettproposisjonen for 2015 har jeg varslet en styrking av både overvåking og forskning knyttet til antibiotikaresistens, og jeg omdisponerte også på slutten av fjoråret ekstra midler til nye forskningsprosjekter på området. Dette vil bidra til bedre kunnskap om reservoarar og bedre kunnskap om konsekvenser av ulike typer resistens hos dyr.

Videre ga jeg i 2014 min tilslutning til en svært ambisiøs strategi som innebar testing av om lag 1 000 purkebesetninger og sanering av besetninger som testet positivt, for å hindre at den resistente bakterien LA-MRSA får fotfeste i norsk svinehold. Jeg jobber nå for å få på plass en kompensasjonsordning for å redusere den økonomiske belastningen på eiere av svinebesetninger som har fått påvist denne bakterien.

Mange av utfordringene knyttet til antibiotikaresistens må møtes gjennom et internasjonalt samarbeid. I samtaler med EUs kommissær for landbruk, mattrygghet og helse har jeg spesielt tatt opp problemet med forekomst av antibiotikaresistente bakterier i den internasjonale fjørfeavlen og praksis for veterinærers bruk og utlevering av antibiotika i mange EU-land. Denne siste problemstillingen vil jeg, i samarbeid med helse- og omsorgsministeren og fiskeriministerens, følge opp videre overfor EU, som for tiden arbeider med en revisjon av legemiddel- og medisinførregelverket. Jeg har også et godt samarbeid med mine nordiske kollegaer i dette arbeidet. I tillegg har jeg i styringsdialogen med Mattilsynet oppmerksomhet på forbedringer i registeret for bruk av legemidler til dyr.

Jeg vil fortsatt arbeide målrettet både nasjonalt og internasjonalt mot antibiotikaresistens. Det viktigste er å handle. Det har jeg gjort, og det vil jeg fortsette med.

Geir Pollestad (Sp) [12:11:28]: Jeg takker for orienteringen om det som er gjort. Jeg er opptatt av at en i tillegg til de kortsiktige tiltakene som en kan iverksette, har en mer langsiktig handlingsplan, som en oppfølging av strategien. Jeg registrerer at statsråden i brev til komiteen har skrevet at hun har lagt mer vekt på å handle enn på å utarbeide handlingsplaner. Det er da litt overraskende at i Europautvalget i forrige uke sa helseminister Bent Høie:

«Vi ser det som naturlig å følge opp strategien med handlingsplaner på de ulike områdene, så det vil være neste steg etter at vi har fått strategien på plass i løpet av våren.»

Så da er mitt spørsmål på ny, som må være et ja/nei-spørsmål, om statsråden ser behov for å utarbeide en egen handlingsplan mot antibiotikaresistens.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:12:22]: Jeg kan forsikre representanten Pollestad om at alt det arbeidet vi gjør i departementet når det gjelder antibiotikaresistens, er et langsiktig arbeid. For å ta ett eksempel: Arbeid inn mot internasjonale fora, EU spesielt, vil gå over tid for å prøve å påvirke dem til å ha samme regelverk som oss med hensyn til at veterinærer f.eks. ikke skal tjene penger på forskrivning av antibiotika.

Så mener jeg at det er viktig også, selvfølgelig, å se hen til hvilke utfordringer vi står i. Jeg mener at innenfor landbruksområdet er det gjort veldig mye. Bruken av antibiotika til husdyr gikk ned med 35 pst. fra 1995 til 2013. Ser en på forskrivning av antibiotika til mennesker, var økningen de siste åtte årene større enn den totale bruken som vi i dag har til dyr. Forbruket for mennesker er høyere enn i Sverige og Nederland.

Jeg mener vi står overfor ulike utfordringer, men det viktigste er at vi finner gode tiltak som iverksettes, og det har vi gjort på landbruksområdet.

Geir Pollestad (Sp) [12:13:31]: Jeg registrerer at statsråden har litt vanskelig med å svare på spørsmålet, som er ganske kort og konsist, så jeg vil reformulere det litt og si: Har Bent Høie dekning for det han har sagt i Stortingets europautvalg, nemlig at regjeringen

«ser det som naturlig å følge opp strategien med handlingsplaner på de ulike områdene, så det vil være neste

steg etter at vi har fått strategien på plass i løpet av våren»?

Er statsråden enig med sin kollega helseministeren i at det skal utarbeides sånne handlingsplaner også på landbruksområdet, eller er hun uenig? Og har statsråd Høie gitt feil informasjon til Europautvalget?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:14:15]: Det er ingen problemer med å utarbeide handlingsplaner, men det er ikke det som er det viktigste i denne saken. Det viktigste er å gjennomføre konkrete tiltak, noe Landbruksdepartementet har gjort i stor stil etter at det ble et politisk skifte i departementet. Meg bekjent var det liten interesse for antibiotikaresistens før regjeringsskiftet, og en iverksatte heller ingen spesielle tiltak.

Nå skal også Stortinget behandle en sak i denne sal ganske snart som omhandler en handlingsplan, og jeg er sikker på at det blir en interessant runde der om det samme temaet. Men det viktigste er å fortsette arbeidet med å forske og sørge for å holde svinebesetningene fri for MRSA – det er en kontinuerlig kamp – og finne ut mer av det som er på kyllingområdet, i det hele tatt å skaffe seg mer kunnskap og følge opp den kunnskapen man samler inn. Det er et arbeid som vi er godt i gang med, og som vi kommer til å fortsette enten det er en handlingsplan eller ikke.

Presidenten: Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

S a k n r . 3 [12:15:22]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Presidenten antar at den siste representanten i salen ikke ønsker ordet før møtet heves?

Geir Pollestad (Sp) (fra salen): Det går greit!

Presidenten: Det går greit, ja! Da er møtet hevet.

Møtet hevet kl. 12.16.